

KÖZÉRTÉK

TOLNAVÁRMEGYE TÁRSADALMI, KÖZIGAZGATÁSI ÉS GAZDASÁGI ÉRDEKEIT KÉPVISELŐ HETILAP.

Kiadóhivatal: Széchenyi-utca 140. szám.

TELEFON-SZÁM: 22.

Az előfizetési pénzek és hirdetések ide küldendők.

HIRDETÉSEK
legjutányosabb számítással, díjszabás szerint.

Felleg szerkesztő:

BODNÁR ISTVÁN.

Főmunkatárs:

HAUGH BÉLA.

Kiadja Báter János nyomdája Szekszárdon.

Szerkesztőség: Széchenyi-utca 1035. szám.

Ide küldendők a lapot érdeklő összes közlemények.

ELŐFIZETÉS:

egész évre 10 kor., félévre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill

NÉPTANÍTÓKNAK,

ha az előfizetést egész évre előre beküldik: 5 kor.

Tolnavármegye olvasóközönségéhez.

Uj lapot adunk Tolnavármegye közönségének kezébe. Nem önérdékből szerkesztjük, a közügyek szeretete vezérel. El kell ezt hinnie mindenkinek, a kinek csak legkisebb sejtelve van is arról a tengersok nehézségről, a mely ma egy ily célú és irányú lap megalapítása elé tornyosul.

A napi politika foglalja le a szívet és az elmét. Ennek a kaczer szép asszonynak lábainál térdel az egész ország. Sívárgó szemmel lesik mosolyát, váltakozó kegyét százan és ezeken.

Hiszékeny, könnyen hevülő nép vagyunk, más nemzet dolgozik, mi — politizálunk.

Kulturtörténeti adatnak is érdekes: a negyvenes években két fővárosi lap járt Szekszárdra, ma ujságot olvas az utolsó napszamos is, érdeklí a szenzáció, a politika.

Tudományos folyóirataink, szaklapjaink az akademia, más szépirodalmi társulatok, vagy tehetősebb irodalombarátok pártfogásával jelenhetnek meg csak s akkor is felvágatlanul hevernek az olvasóasztalon.

Csak egy a kelendő, a — politika...

Fut, valósággal törí magát utána a közönség. A fővárosi számító nyerészkedés ki is használja a helyzetet: uj lapra, uj lap — majdnem minden héten! Egész kis rajok — mérges darazsakból. Szenzáció üvölt ki leg-többjéből. Csip, szúr bennük a méltóságteljes cicero, gyógyíthatlan sebet üt a szelid garmond, mérgezett hegyű gyilok a legkisebb petit bett. Tintájuk: epe, gyűlölség; a tolluk — tagló...

Kövezzenek meg érte, de kimondjuk: iszonyú az a rombolás, a melyet az utolsó évtized eldurvult időszakai sajtója mivel a nép lelkében. Kidobálta onnan a házi Isteneket, a naiv, de boldogító hitet, a megelégedettséget, józan íreletet, megtölté keserűséggel, az elégedetlenség sorvasztó mérgével. Vágyakat oltott belé — cél nélkül s a célú vágygyá, elérhetlen ábránddá nevelte.

Valósággal összetört mindent!

Multon épül a jövő, de nincsen már meg közte az összekötő fonál.

Ide köti talán még a népet apái sirja, az édes hazai levegő, a honi rög?

— Százával, ezerével mennek vándor utra. Ezek a kicsinyek, földhözragadtak!

De maradnak talán idehaza — nagyok?

Nem, a sajtó jóvoltából nincsenek ma már nagyjaink! Foga alá veszi, megrágja, megőrli őket a — politika. Megropogtatja, ha miniszter, ha — népvezér.

A mai nemzedék politikában született, nőtt fel, politizálásra lett nevelve, s nagyon, de nagyon félünk, hogy ez lesz a — halála!

Ily körülmények között mit akarunk tehát mi: társadalmi lap alapításával?

Köszönjük a szánakozó mosolyt, de mégis akarunk valamit.

Igaz, meglehetősen önzetlenség, jó adag idealizmus. elég szép anyagi koczkázat kell az efajta vállalathoz.

Mindegy. Kibontjuk a lobogót. Szent meggyőződésünk ugyanis, hogy a magyar nemzetet nem a politizá-

lás szenvedélye tartotta fenn eddig, s nem ez tartja fenn jövőre sem.

Erős, egységes nemzeti társadalom alkothat hatalmas nemzeti államot. Szegény nemzet igazán nagy sosem lehet, mert a nagysággal velejár az anyagi jólét.

Munka — az erő, a népek nagyságának fundamentuma! Erre sarkallni, oktatni, buzdítani, eszmék elrejtett kincsét tárni fel, utat mutatni, ez a sajtónak nemes hivatása.

A természeti törvények szerint nagy erő kisebbet szül, a szellemi világban kis dolog lehet nagy események szülője. A koromsetétségben nem kell ragyogó nap, tele hold, elég egy halovány csillag, egy mécsvilág felcsillanó fénye, hogy tájékozódjunk.

Egyes közkérdések megvilágításánál nem lehetünk csontig, velőig ható Röntgen-sugár, de szerény mécs, az leszünk!

Azt a kis fényességet, melyet az Isten agyunkba rejtett, reá irányítjuk a közélet minden fontosabb jelenségére.

Ott leszünk az ősi vármegye tanácskozási termében. A fényes tradíciók gyorsabb perczegésbe hozzák a tollat, vagy talán a szív dobog hangosabban, ha szemünk Tolnavármegye fényes, ragyogó multjába tekint?

Ott leszünk az igazság Istenasszonyának palotájában, a törvényszék tárgyaló termében, az apró drámák, az igazi tragédiák állandóan nyitva levő színházában, ahol maga az élet tart érdekes előadást a megfigyelő elméknek.

Be-betekintünk a tisztos kereskedelem szerény hajlékába, a tengődő kisipar szegényes műhelyébe, a magyar kiscgazda kopottas viskójába...

Ünnepnapokon hirdetjük nekik az Istent, hétköznapi napokon boldogulások módját és eszközét.

S milyen hatalmas, kiaknázatlan tér eszmeérlelésre az a sok megoldatlan socialis és gazdasági kérdés!

Oh bár csak itt fecserlődtek volna el a gondolkodó fők megszámlálhatatlan agy-sejtjei, melyeket a politizálás láza — minden különösebb haszon nélkül — lassan, apránként elégetett!

S maga e székhely, Szekszárd is addig öregedett, vénült, míg hogy-hogy nem, egyszer csak várossá — ifjult. Átalakulása, új életviszonyaiba való beleilleszkedése érdemes és reá is szorult a tárgyilagos vitára. Szeretet, ápolás kell a csecsemőnek, hogy erős férfivá izmosodjék!

A száz meg száz társadalmi és jótékonyági egyesület, pénzüntézetek, a tanítás, nemzeties irányú oktatás fontos ügyei csak úgy kínálják magukat a toll hegyére.

Büszkeségünk: a világszerte híres selyemtenyésztés s maga megérdemelne egy külön lapot.

S édes magyar szó, drága honszeretet, rólatok pedig a világ végeig sem lehet eleget írni!

— Ime itt a tér, a kínálkozó alkalom egy minden ízében hazafias társadalmi lap számára.

Erre az utra léptünk, ezen kívánunk haladni. Utunk lehet göröngyös, de sohasem lehet girbe-görbe, csak nyil-egyenest!

Ha egyébre nem, egyre meg fogunk tanítani: a közügyek szeretetére!

Nagy, fontos tudomány ez, de szükséges.

Közöny, fásultság, nembánomság, nemtörődés, mé-

lyebbre nem tekintő felszínesség vett erőt ugyanis az elméken. Az élet csupa lemondás, betöltetlen vágy. Igaza van egy nemrég elhunyt neves írónak: Ritkul a dal, nóta, a vidám tréfa; annál gyakoribb az Istenkáromlás, a hitetlenség... Tanácskozási terméink turesek. Kinálkozó botrány, szenzáció kelt csak érdeklődést. Ritkul a férfias, igaz szó, a magyaros, nyílt, egyenes cselekvés, mert az igazság kimondása bizonyos kényelmetlenséggel jár s nem hoz, de inkább elviszi — a konyháról a kenyert...

S ezen a kóros, beteges állapotban csak egy segíthet: a magyar társadalom felébredése, az egészséges közszellem megteremtése nemzeti alapon!

Ezt próbáljuk keltegetni, élesztgetni... — Ezért irunk, ezért agítalunk.

Tudjuk, érezzük azonban, hogy azt az egészséges közszellemet nem mi fogjuk megteremteni, mert ahhoz gyengék vagyunk.

Épen ezért a mi gyengeségünkhöz magától a nagyközönségtől várjuk az — erőt, a szellemi és anyagi támogatást.

Bizalommal kérjük erre Tolnavármegye művelt közönségét. Mi legfeljebb csak azt az ígéretet tehetjük, hogy a becstületes törekvés sohasem fog hiányozni belőlünk s szóval és tettel mindég ott leszünk, a hova a közérdek kiáltó szava hív bennünket!

Hazafias üdvözlettel:

a „KÖZÉRDEK”
sze kesztősége.

ROVATAINK.

— Vezércikk. —

A közélet, társadalom felszínre kerülő fontosabb kérdéseit vitatjuk meg e helyen, elfogulatlan, tárgyilagos kritikával, a szenvedélyesség, durva hang kizárásával. Elvek, magasabb eszmék küzdőporondja lesz e hely, egyének elvéreztethetnek, de az igazságnak győznie kell.

Közéletünk nem egy kitünősége tett már ígéretet, hogy a fontosabb vármegyei, közigazgatási és társadalmi kérdésekben hallatja majd véleményét. Örömmel várjuk a sok ígéret teljesítését, de rajtuk kívül nyitva lesz e hely mindenki előtt, a kinek a közjó előmozdítására ideája, praktikus gondolata, érdekes eszméje akad. Sőt fontosabb elvi kérdésekben nyitva lesz e hely a velünk ellentétes nézetű levőknek is, mert a gyémántot gyémánt köszörűli s a felvetett eszmének is csak a megvitatás, a tárgyilagos kritika adhatja meg a fényt, az átlátszó kristályosságot.

TÁRCZA.

Nagy súlyt fektetünk erre a rovatra. Verseit jövevű poéták írják, de azért nem ragaszkodunk felkapott nevekhez. Tért nyitunk annak, a mi szép, a mi jó; másodrangu kérdés, hogy azt a szépet és jót ki írja? Áll ez a prózai dolgokra is. Nem futunk a fővárosi »nagyírók« után, ugyanis legsejtetesebb dolgokat adják csak vidéki lapoknak. Megjelent, sikerültebb tárczáikat sem adjuk eredeti gyanánt. A vidéknek irunk, írjon a vidék nekünk de a vidék színe java írjon. Mert a téren is osztjuk jogosultságát annak az újabb áramlatnak, mely minden vidéknek nemcsak külön gazdasági, de külön irodalmi középpontot kíván. Ugyan a sajtó decentralizálása ez, de üdvös és szükséges is, mert ideáluntat, a magyarság karakterét, az irodalom nemzeti irányát sokkal inkább kidomboríthatja a vidék hamisítatlan magyarsága, mint a kozmopolita főváros nagyhangu magyarsága és csinált népiessége. — Tárczáinkból kizárjuk, a ledér, sikamlós irányt, az arcpirító meztelenséget. Nem akarunk uttörők lenni a modern klasszicitás terén, de haladunk a régi jó izlés ósványán, ugyanis nagyon beönte már a dudva és a — gaz. —

A vár—megye!

Szándékosan választom el ez összetett szó részeit egymástól, mert ha az első után csak akkora teret engedünk is a gondolkodásnak, mint egy kötőjel hossza, mindjárt szembe ötlőbbé válik az intézmény jelentősége, melyet már neve is kifejez.

Mint eszme eredeti, — mint typos magyar, mint intézmény a mulandósággal szemben hazánkban minden másnál ellenállóképesebb, István király államalkotó bölcsességének és szervező képességének ezer éves tanúsága, — lehet mondani — a nagy, teremtő agynak királyi gondolata a Vármegye!

Vár volt eleinte a szó szoros értelmében; majd az idők folyamán felszívta magába a mai önkormányzati egység közjogi attribútumait, s ez az átalakulás, a korszellem igényeihez való ezen idomulása, fejlődésképeségének legfényesebb bizonyítéka. Fejlődésképesége viszont kulcsa az ezer évvel való diadalmas dacolás titkának.

Az egymást követő különböző korszakokban más és más volt a várak helyőrsége is: kezdetben fegyveres csapatok; később a politikai jogok kizárólagos birtokosa — a nemesség; s ma a jogegyenlőség szabadabb szellemétől áthatott korunkban, a terület szerinti illetékesség által megvont határok közt élő nagy közönség széles rétegeinek a közjó szolgálatába szegődött mandatáriusai.

De bár korszakok váltották fel egymást, változott az őrség, változtak a fegyverek, melyekkel harcoltak, letűntek és keletkeztek intézmények, pusztult, — majd idegen elemek beolvasztásával felfrissült az ország népe, az emberi művelődés terjedése és haladása a cultura minden terén ezer meg ezer újítást hozott létre, eszmék avultak el és helyükbe újak születtek, átalakult sokszorosán az egész társadalom, szóval a várak körül megváltozott minden, sőt magát a várat is nem egyszer megreformálta a korszellem; — ezer éven keresztül nem változott a cél, melyért e várak kitz-

döttek, ezer év óta egy a jelszó, melyért lelkesednek: a Haza!

Az államcél szemponjtából tekintve, a vármegyék tulajdonképpen nem egyebek, mint a haza védelmének, a haza szeretetének, a haza boldogításának mindnyájukkal közös eszméjétől áthatott állam-microorganismosok.

S habár az államélet fejlődésével és belterjességének növekvésével természetszerűleg vele jár, hogy az államhatalom erősödése arányában mindig több és több életfunkciót von saját működése körébe, — e microorganismosok még sem válnak feleslegessé, mert a viszonyoknak a közműveltség terjedésével kapcsolatos szakadatlan átalakulása, a helyi szükségletek iránt elevenebb érzékkel bíró önkormányzati tevékenység fejlődésének oly irányu törvényszerűségét rejti magában, melynél fogva mindig újabb és újabb olyan közérdekkel lesz kénytelen foglalkozni, mely a közigazgatásnak kevésbé összetett viszonyok között megfelelő kezdetlegesebb állapotában szabályozás tárgyát még egyáltalában nem is képezhetette.

A folytonos átalakulással járó fejlődésnek ezen szükségszerű rendje tehát az okoskodás segélyével ugyanazt a perspektívát nyitja legrégebbi típusú magyar intézményünk jövőjét illetően, mint amelyet a föllendülés és hanyatlás korszakainak váltakozásaitól sűrűn tarkított s ennél fogva átalakulásokban szintén gazdag ezer éves mult tanulságai mutatnak.

S ennél az eredménynél megállapodhatunk; mert bizonyára minden jó magyar hazafira nézve csak megnyugtató lehet az a tudat, hogy abban a talán nem is nagyon messze jövőben, a melyben a legnagyobb társadalmi problémák kerülnek megoldásra s melyet ma még a legélesebb tekintetű sociológusok szeméi elől is sűrű ködpárák fődnek el, — mert az új rend, melynél a folyamatban levő evolucio, mint eredménynél megállapodni fog, meghatározhatatlan: — hazánk egy ezredévek sokszoros átalakulásai által kipróbált intézmény megbecsülhetetlen kincseket erő elasticitására támaszkodhatik. **Simontsits Elemér.**

Haldoklik . . .

Haldoklik a szép cigány lány

Otthon, árván, egyedül . . .

Míg apja a palotában

Az uraknak hegedül.

Mi van azzal a rongy fával

Hogy így megsír, kesereg?

Nótáit, neki busul

A vidám vendég sereg.

Ujráztatják . . . s a dal rózsák

Szomoruan hullanak,

Otthon meg a szép cigány lány:

Kiszzenvedett az alatt!

RÁCKHY LÁSZLÓ.

A „Kubinszki“ és „Pecsovics“ világa Tolnavármegyében.*

Irta: Bodnár István

A nemzeti megújulás örökre emlékeztetes korszakában, a múlt század huszas éveitől kezdve 1848-ig, Tolnavármegyének jelentős szerep jutott. Nagyjai a közéletben s a diétákban az első sorban küzdöttek s a liberális eszmék legelső zászlóvivői közé tartoztak.

Csapó Dániel az „első magyar nemzetgazda“, az Országos Gazdasági Egyesület egyik főalapítója; *Bezerédj* István az első jobbágyszabadító s önkéntesen adózó magyar nemes; *Perczel* Mór, „Rákóczi Ferencz után az első insurgens „kuruc“, illetőleg honvéd tábornoka a magyaroknak;*** továbbá *Nemeskéri Kiss* Pál fiúmei kormányzó; unoka-

* Felelős szerkesztőnknek a Vasárnapi Ujságban épen most folyó eme hosszabb közleményét „Sárgult lapok Tolnavármegye történetéből“ című most kimaradt rovatunkba szántuk, de mert sok idősebb közlemény jött össze. Tárcza rovatunkban inkább ennek a vármegyének nem egy családját közelről érdeklő cikknek közlését gondoltuk előbbrevalónak.

** Perczel Mór saját szavai.

VÁRMEGYE.

Kegyelettel a tiszteletet érdemlő mult iránt, de, ha észreveszük, nem hunyva szemet esetleg hibái előtt sem, élénk figyelemmel kísérjük a vármegye minden közérdekű ügyét. Tollunkat szeretet vezet, nem sajnálunk ezért időt, fáradságot, hogy a hajdan nemzetlentartó vármegye minden ténykedése tisztán, hamisítatlan valóságban álljon az olvasó előtt.

A mult fenyves tradíciói hassák át a vármegye mai vezetőit, de ne dobják félre a modern haladás eszközeit sem, azért mert az — új s a vármegye megújodva teljesíthetik nemzetlentartó hivatásukat s mint speciális magyar intézmény belépő jogot nyertek a — halhatatlanságba.

— **Vármegyei közgyűlés.** Tolnavármegye törvényhatósági bizottsága e hó 14-én közgyűlést tart. Ekkor olvassák fel a királyi leiratot, mely a képviselőválasztások határidejét január 26-tól február 4-ig határozta meg. A közgyűlésnek más funkciója nem lesz, minthogy tudomásul veszi a leiratot s utasítja a központi választmányt a választási határnap kitűzésére. A központi választmányt — mint értesültünk — 15-ére hívják össze, s ha úgy jár el, mint az előző választások alkalmával, vagyis, hogy a választások határnapját a királyi leiratban jelzett első választási napra tűzi ki, úgy Tolnavármegyének már e hó 26-án lesznek — *új képviselői.*

A törvényhatósági bizottság új választott tagjai.

A törvényhatósági bizottság tagjainak választása, illetve kiegészítése a mult hó 30-án történt meg megyeszerte. Az eredmény a következő:

Siógárd: Tomcsányi Lajos közalap. ker. felügy. Szekszárd, Mekl Antal földmives. Mőzs. Alsónyék: Szabó Károly ref. lelkész, Benák János földmives Alsónyék. Bátaszék: Náray Emil urad. főtit. Szél Gáspár építész Bátaszék. Bonyhád: Fleischman Lipót bizt. ügynök. Bölcske: Tomanek József. Czikó: Becht Ödön tb. szolgabíró Bonyhád. Decs: Bus Lajos ref. lelkész. Diószentpéter: Scheffer Illés földmives. Dombóvár: dr. Honig János bérlő. Dunaföldvár: Györkö Lőrincz kétfestő. Dunaföldvár: Göde Lajos földmives. Madocsa: Kovács János csizmadia, Tamási Mihály földmives. Dunaszentgyörgy: Takács Gyula közs. jegyző, Haypál Benő földmives

öccse: *Nemeskéri Kiss Miklós*, Kossuth diplomatája; *Bartal György* a későbbi miniszter; *Garay János*, a költő; *Beszédes József* a híres földmérő, ki gróf *Széchenyi* helyesléssel Grácztól csatornát akart huzni egész Kolozsvárig; *Sztankoványi Imre*, Tolnavármegyeének 1848. és 1867—1868. években „nyakas magyar“ főispánja; végül *Csapó Vilmos* őrnagy az ozorai diadal egyik főtenyezője — és mások, — országos nevet szereztek maguknak és tiszteletet vármegyéjüknek.

„Hol volt akkor még Kossuth és Deák, de sőt még *Széchenyi* is, mikor Tolnában ki volt tűzve az újjáalakítás, a felszabadítás és javítás zászlója és hatalmasan megkezdve ama működés, melynek koronája lón az 1848!“ — kiált fel *Perczel Mór* emlékjegyzeteiben.

Valóban Tolnavármegye kivált a gazdasági téren már az 1820-as években megtörte az ösvényt s az ország nem egy korszerű újításban nyomában lépkedett csupán.

Még *Széchenyi* szabályozási munkálatai előtt megkezdte a *Kapos* és *Sárrét* szabályozását, csatornázását és kiszáritását. Az országos selyemtenyészési ügyét, — amelyet *József* császár az állami monopóliumokat megszüntető s a szabad versenyt behozó

Dsztgyörgy. Gyöngy: *Br. Jessensky György* Györe: *Blum János* földmives *Ismény*, *Szabó János* lelkész *Ismény*. Gyula j.: *Istovics József* földmives Gyula j., *Molnár Sz. János* földmives Gyula j., *Horváth Pál* földmives Gyula. Hőgyész: *Stokinger Vincze* kéményseprő Hőgyész. Kéty: *Köhler Henrik* közs. bíró Kéty. Kölesd: *Osváth István* földmives Kölesd. Kistormás: *Vigand János* főgimn. ig. Szekszárd, *Rohr Dániel* földmives Kistormás. Majos: *Dicendy Pál* közs. jegyző Majos. Mészla: *Ruppert Henrik* közs. jegyző Mészla. Mucsi: *Farkas György* közs. jegyző Mucsi. Nak: *Dr. Fiath Elemér* tb. aljegyző Szekszárd. Nagyszokoly: *M. Fejes Lajos* földmives Nagyszokoly. Nagydorogh: *Tantó János* ref. lelkész *Kajdacs*, *Kenesei Vilmos* közs. jegyző *Bikács*, *Bakay Dezső* urad. gazdat. Nagydorogh. Ócsény: *Paprika János* földmives Ócsény, *P. Deák József* földmives Ócsény. Paks: *Bekker Jakab* földm. Paks, *Szeip Gyula* kádár Paks, *Homol Ferencz* földmives Paks. Pinczehely: *Niedermayer Gyula* földmives Pinczehely. Simontornya: *Kemptoner Ernő* urad. felügyelő Simontornya. Szekes: *Rabb György* földm. Szekes, *Magyar Márton* földm. Szekes. Szánthó: *Bognár György* földmives Értény. Szegzárd: *Kis Károly* kir. járásbíró Szegzárd. Sárszentlőrincz: *Szalai János* földmives Sárszentlőrincz. Tamási: ifj. *Gyenis István* földmives Tamási, *Kaszás J.* földmives. Tengőd: *Balási János* földmives Tengőd, *Bekő Elek* közs. jegyző Tengőd. Tevel: *Antlfinger János* földmives Zomba. Tolna: *Budai János* kovács Tolna, *Dr. Szily Géza* ügyvéd Tolna, *Simontits Elemér* vm. főjegyző Szekszárd, *Horváth Ferencz* tanító Tolna, *Bodnár István* számvizsgáló Szekszárd. Tótkeszi: *Orbán Ignác* földm. *Magyarok*, *Takács Ferencz* földmives *Magyarok*. Bonyhád: *Dr. Schwetz Antal* ügyvéd Bonyhád. Gyöngy: *Várkonyi Imre* közs. jegyző Gyöngy. Nagyszokoly: *M. Fejes Lajos* földm. Nagyszokoly. Szekszárd: *Nagy János* Prantner földmives Szekszárd, *Föglein Márton* földmives Szekszárd.

VÁROSI ÉLET.

Modern államban minden város a műveltség, a fokozatos haladás hódító hadseregének egy-egy kiállított őrszeme. Itt is a főváros a — *fővezérlet*. Akarat: parancs. Az újabbkori harci tudomány azonban már nagy súlyt fektet az *egyéni kiképzésre*, a katonai bizonyos önállóságra. A vidéki városoknak is önállóságra kell törekedniük, mert fejlődésük egy egész vidék miként való fejlődésének adhatja meg karakterét. Így Szeged magyarsága az egész délvídekre levilágol... Szekszárd is kinőtte a gyerek ruhát, most kezd ifjává izmosodni épen ezért különös figyelemmel fogjuk

rendeletével országszerte teljesen tönkretett — sohasem engedte teljesen elaludni. Saját költségén selyemtenyészési felügyelőt tartott s epreskertek ültetésével, majd a „selyemtenyészési és szeder-egylet“ megalkotásával a termelést a harminczas években új életre kelté. Lőtenyészése elsőrangú az országban, ügyeit *Csapó Dániel* vezetésével 1809-től bizottság intézi. A *Viczay, Dőry, Esterházy* ménések európaszerte híresek. „A *Csapók, Bezerédjek, Gindlyek, Bésánok, Sinák, Esterháziak, Festeticsek* kis palotákat építettek a finom merinó-gyapjat adó nyájak számára, *Esterházy* herceg fogadást tett és nyert is Angliában, hogy több juhásza és juhászlegénye van, mint volna juha egy angol gazdag földbirtokosnak“ — írja *Perczel Mór*. — Valóban *Csapó Dániel* bátran adhatott egy kosért 200 aranyat, mert ő is elég szépen pénzelt tenyészállataiból, *Bezerédj* István két *Lignovszky*-kosért 100 pozsonyi mérő zabot, két másikért pedig ugyanannyi rozst ajánlott fel cserébe *Csapónak*. — A dohánytermelésnek mestere volt *Perczel Sándor*, *Miklós* és *Móricz* édesatyja. *Csapó Dánielnek* is ő adott utasítást a tenyészésre, de *Csapó* már egyenesen Amerikából hozatott dohányanyagot. *Perczel* közvetítésével *Sztányi Ullmann Mór* a

minden ügyét kísérni. Földtenyésztésének kérdése égető kérdés, s nemcsak a külső cziccomát, az utcák, terek rendezését, tisztántartását tartjuk szükségesnek, hanem fejlődési eszközeinek is mielőbbi szaporodását óhajtjuk. Az új jövedelmi források megnyitására elérkezett az ideje! A vasut elsőrendűvé tétele, katonaság megtelepítése, a szegényügy rendezése, az ivóvíz kérdése, valamely gyáripar létesítése, a piac rendezése stb. mind oly dolgok, amelyekkel nemcsak érdekes, hanem kell is foglalkozni. Nem gondoljuk magunkról, hogy mindezeket a kérdéseket mi fogjuk megoldani, de szerény erőnkhez mérten iparkodni fogunk az érdeklődést fölkelteni, s ha ez sikerül, célunkat elértük.

Vidéki városok.

Nagy hiány volt Magyarország fejlődésében, hogy nem volt olyan fővárosa, amelyik a nagy szellemi és gazdasági erőket összegyűjts. Meglátászt ez különösen akkor, mikor a török kiverése után a kényelmesebb, lustább élet után vágyó nemesség nem találta meg azt, a mit a kényesebb izlés keres. Azt lehet mondani, nem tudta elkölteni jövedelmét, Bécsbe ment tehát, hogy fényesebben élhessen.

Nálunk a városok fejlődése és fejlesztése sohasem öltött nagyobb arányokat. Ennek oka benne gyökerezik a magyar természetben, a mely inkább a csendes, fűggetlen, falusi, pusztai életet kedveli. A földbirtokok sohasem törekedtek arra, hogy télen városokba vonuljanak, hogy ott építkezzenek, hogy társaságot alakítsanak, szóval, hogy a városi életet fejlesszék. Kétségkívül a magyar természetben van az oka annak, hogy a városi élet pangott, s hogy nálunk oly kevés a tulajdonképeni város. Nem mintha egyáltalán nem lett volna városi élet, de a mi volt, az oly csekély, hogy a külfölddel szemben alig jöhet tekintetbe.

A modern értelemben csak a legújabb időben tapasztalható a városok föllendülése, s remélni lehet, hogy a városi élet meg is fog erősödni, bár az nem valószínű, hogy a külföldi városokéhoz hasonló nagyságú városaink legyenek. Ez nem is szükséges, talán nem is lehetséges mezőgazdasági viszonyaink miatt. Vagy pedig az ország elveszti mezőgazdasági jellegét, s iparos állammá válnak; a mi egyedül tehetné valószínűvé, hogy ipari gócpontok keletkezzenek.

Mindazonáltal szükséges, hogy meglévő városaink, kiváltképen pedig a megyei székhelyek megerősödjének, s oly vezetői legyenek a megyének, mint a milyen a főváros az országnak. Szükséges, hogy ezek szellemi és gazdasági középpontokká váljanak, de ne olyaténképen, hogy majmolói legyenek a budapesti hazug látszatnak, ne csak az aszfalt meg villanyvilágítás legyenek nevezetességei, hanem a hazafias érzület, s a

dohánybevéltásra már előleges szerződést is kötött az egyes községekkel, felszabadítván a termelőket a császári bevéltóhivatalok önkényétől, „a dohánytermelést megkészszerzte, a környéknek jómódot, magának milliókat szerzett.“ A humanizmus eszméit szolgálva innen indul ki 1827-ben a börtönrendszer javításának eszméje. Tolnavármegye a raboknak dologházat, majd a vármegyei között mint legelső, az elmebetegeknek közadakozás útján kórházat épített. A harminczas évek elején már szélteben óvodák vannak a vármegyében, sőt a „Kisdedővő társaság“ Tolnán felállítja az *első óvóképzőt* Magyarországon. Vezetője az a *Warga István* volt, kinek nevéhez a *mende-monda* később az elásott korona felfedezését fűzte. Az elemi oktatásra és népnevelésre minden járásban bizottság ügyel. A *Perczelek, Dőryek, Gindlyek, Magyar-Kossák, Csapók, Bezerédjek, Rudnyánszkyak, Jessenszkyek* nem átalították évente sorba bejárni az iskolákat, buzdították, jutalmazták a tanulókat. Követi utasításában Tolna a tanítók függetlenségét és jómódját sürgeti s *Bezerédj* tesz az országgyűlésen először indítványt tanítóképződék felállítására.

Ily minden téren tapasztalható haladás mellett politikai téren sem maradt el

nemzeti irányu műveltségre és erkölcsösségre való törekvés.

A vidéki városokban sok a tehetséges ember, de a legutóbbi fölfogás az volt, hogy minden tehetséges embernek Budapesten a helye, s minden tehetségesebbnek látszó egyén oda is törekedett. Mi, vidékiek vagyunk azok, a kik leszöltük saját városunkat, de semmit se tettünk emelkedésének érdekében. Igaz, hogy a nagy központosság vitte ilyen ferde irányba a közfelfogást, s most ott vagyunk, hogy nem bizunk a vidék erejében, ellenben kiábrándultunk a fővárosból, s nem akarjuk elhinni, hogy a nemzet szíve. Legálább is azt gondoljuk, hogy még távol áll attól.

Mert az igazi nemzeti erő a vidéken van. A kiváló, kiválóbb és legkiválóbb férfiak majdnem mindannyian a vidék „szürkeségéből” emelkedtek országos magaslatra; az erkölcsi erőt mind a vidék adta; no meg a pénzt is, a miből fölépült a főváros. Ez ugyan épen séggel nem baj, sőt szükséges is volt, mert hatalmas nemzetnek legyen hatalmas székvárosa, a dologban csak az a szomorú, hogy a vidék nagyon is megsínylette. Ez idő szerint minden a fővárosban van, a vidéken alig maradt valami. A városok elhanyagoltak, szegények, iparunk, kereskedésünk a tönk szélén, s magunk csüggedve várunk valamit, de hogy mit, azt senki sem tudja megmondani. S minthogy mi nem bizunk a vidék erejében, a tehetősebb lakosok csakugyan a fővárosba költöznek, vagy elhanyagolják magukat, minden iránt fásultak lesznek, mert hiszen a vidéken semminek sincs becsülete.

Igen, ott vagyunk, hogy nem bizunk a vidékben, s magunk kisebbitjük önmagunkat. Ilyen körülmények között a vidék pangása szükségszerű következmény, s ilyen körülmények között nem lendülhet sem ipar, sem kultúra. Mert, hogy némelyekben mindazonáltal megvan a helyes fölfogás, ez nem változtat sokat a dolgon, mivel nincs meg az önbizalom a köztudatban. Am törekedni kell, hogy meglegyen.

A főváros fejlődésének alapja már meg van vetve, most már csak idő kérdése, hogy a nemzeti erő is váljék; de most már nincs is arra, hogy a főváros támogatásában a vidék kimerüljön, s épen nem volna észszerű, hogy elsenyedjen. Sora érkezett a vidék föllendítésének, a megyei székhelyek erősítésének. A megyei székhelyeken kell csoportosítani minden gazdasági és kulturális erőt, és pedig minél többet. Így lesz városiasabbá az élet, így lesz élet a városban. S ha a nemzeti erő csakugyan a vidéken van, a minthogy ott is van, — ez az erő megkétszereződik. Ma már nem okvetlenül szükséges, hogy mindenki a fővárost gyarapítsa ellenben a megyének nagy érdekei követelik, hogy a székhely erős, hatalmas legyen, s ne kozmopolita irányban fejlődjen, hanem minden egyes megyeszékhely, úgy

mint volt hajdanában, erős vára legyen az igazi nemzeti érzésnek, hazaszeretnek és az erkölcsök tisztaságának.

Bertrand Sándor, külső tag emlékezete.*

Wosinsky Mór, I. tagtól.

(Olvastattam a M. Tud. Akadémia 1904. november 28-án tartott összes ülésén.)

A Magyar Tudományos Akadémia Almanachjából ez évben maradt ki legelőször egy név, melyet 1880 óta a II-ik osztály kultágjainak névsorában találtunk s ez Bertrand Sándor, francia régész neve. Elragadta őt is a halál, kinek pusztító munkája képezte élete munkásságának kedvelt terét. A sirokok titka szolgáltatja nagyrészt a régészeti tudományának tárgyát, azért kevés embernek van annyi alkalmja a világ hiú dicsősége mulandóságáról s a halálról oly sokat elmélkedni mint a régésznek, ki napnap után egy-egy hősnek fegyverét, egy-egy hódító szépségnek ékszerét vizsgálja apróra, vagy egy-egy vezérnek kegyelet szeszehordta nagy sirhalmát ássa fel.

Igaz ugyan, hogy megszokás folytán e csontokban s a sokat forgatott koponyákban többnyire már nem a vitézt, nem a bölcs vezért halmozza el kegyelete érzelmeivel a tudós, hanem azokban száraz osteológiai adatot, cranometriai sajátságokat keres.

De a kutató esz még sem uralja úgy az érzelme világát, hogy e csontleletekben az embert, az egyént ne lássa. Ha mohó tudománysohajjal egy-egy sírmezőben a csontvázak ezreit bolygatja is meg, hányszor mereng el egy-egy koponyán? Szeretné tudni annak gondolat és érzelme világát, az eseményeket, melyek küzdelemre serkenték, míg ide jutott az enyészet ölébe.

De kiváncsiságát nem elégitik ki e porladó csontok, némán maradnak azok, csak a sírleletek szólnak s azok beható vizsgálata ad a régésznek néha jelentéktelennek látszó darabból is bő felvilágosítást.

A csontváz csak egyet hirdeti, de azt eléggé hangosan hirdeti, a halált, mely mind nyájunkat elér, az életben talán hiú czélokért küzködve vergődő egyént, mint annak koponyáján elmerengő régészt. Különbözők az utak, de valamennyi egy végponthoz vezet, a régészt oly sokat foglalkoztató sírhoz.

Bertrand is a régészeti tudomány körül fáradozva, világosságot derítve a sirokból, jutott a sír sötét üregébe. Enyészetnek indult porhüvelyét, a föld vegyészeti laboratóriumában praeparált koponyáját más anthropologus vagy archeologus fogja vizsgálni, ki abból épp oly keveset fog megtudni, mint ő tudott

* Kiváló tudósnak szívességéből ezt az emlékszeret a m. tud. akad. hivatalos kiadványával egyidejűleg közöljük.

sokáig a fellendülés. 1827-ben Csapó Dániel, mint alispán, egy ugyancsak mozgalmas választásban megbuktatta az ő konzervatív Dörnyeket és Perczeleket, kik Perczel Mór szerint, „a vármegye törzscsaládjának tartván magukat, parvenünek néztek és neveztek minden más családot.”

Nevezetes tisztujítás volt ez. Nyitánya, sok tekintetben előidézője a „Kubinszki”- és „Pecsovics”-féle elkeseredett harcoknak.

Ekkor történt az a nem mindennapi eset, hogy a mikor az alispánná választott Csapót, ősi szokás szerint, székestől együtt vállukra emelték, Perczel István, Perczel Móricznak egyik testvére, az alispáni székből az asztalra borította. Persze lett óriási kavardás! Perczel Istvánt menten összekaszabolják, ha Móricz testvére, ki akkor kaddét volt, nehányad magával kardot nem ránt mellette.

Perczel Mór később is hálásan említi, hogy a nemesszivű Csapó azzal felelt a sértésre, hogy a Perczel-fiúk közül Imrét esküdtté választotta, Miklóst pedig gyakoronokká vette maga mellé s atyjukkal kibékült.

Általában a Csapó, Bezerédj, Augusz majd Sztankovánszky regime alatt pezsgő, eleven élet költözött Tolnavármegyébe. Csapó Dániel nagy tudása, a közügyek iránt való

lelkes szeretettel, szelid, békés természettel és bölcs mérséklettel párosult. Alatta a vármegye határozottan a haladás útjára lépett s bizonyos vezérszerepet kezdett vinni az országban, mert Csapónak széleskörű összeköttetései voltak; szoros baráti viszony fűzte az akkori legelőkelőbb politikusokhoz, akikkel élénk levelezést folytatott. Gróf Széchenyi István Deák Ferencz, gróf Károlyi György, idős Pázmány Dénes, gróf Apponyi Antal és György, Bezerédj István, gróf Andrássy György, Kölcsey Ferencz és más neves politikusok leveleiből ma is jó pár ezerre menő őriz Csapó Vilmos kir. kamarás, a híres alispán rokona Tengeliczen.

Csapó kivált gazdasági téren országos tekintély volt. Széchenyi nevezte el az „első magyar nemzetgazdának”. Károlyi György gróffal ő fáradozott legtöbbet az „Országos Gazdasági Egyesület” megalapításán. Jogi tudását urbéri s más országos ügyekben nem egyszer igénybe vették. A fiatalság büszke volt reá, ha oldala mellett patvaristáskodhatott. Apponyi György gróf kancellár édes atya is „két szép ötesztendő sötét pejesikóval kedveskedett a híres alispánnak a fiának adott sok bölcs és gondos utmutatásért.”

Csapó iskolájába járt Bezerédj István

meg az ő gallok koponyáiból, de fog találni sok felvilágosítást, sok feljegyezni való tanulságot, nem ugyan sirmellékletéből, melyek ma már nem szokásosak, de talál tanulságot szelleme alkotásából, melyekkel emléket emelt magának.

Ezen alkotásait óhajtom a Magyar Tudományos Akadémia megbízásából ez alkalommal ismertetni, hogy ezek felelevenítésével a kegyelet adóját rójuk le a boldogult tudóssal szemben.

Itt aztán részletesen előadja Bertrand élettörténetét, a mely röviden a következő:

Elettörténete nem jelez nagy eredményeket. Tanár volt, mint ilyen csendes visszavonultságban irodalmi munkásságban élte napjait. A véletlen egy múzeum szervezéséhez juttatta, hol energiájával nagy munkát végzett, annak befejezésével egész munkacerejét éppen múzeuma fejlesztése érdekében régészeti kutatásokra fordította. Hírnévre jutva, régészeti tanfolyamot kezdett a „L'école de Louvre”-ben. Ezen előadásait publikálta különálló munkákban s mint múzeum-igazgatót s egy szakfolyóirat szerkesztőjét lepte meg 82 éves korában a halál. Csendes munkás élete tehát elég szűk határok között, sekély mederben folyt le, mint a csermely, mely nem szirtek között tör utat magának, tájékozó habjaival esésében morajt kelve messze környéken, hanem csendesen folydogál üde réten keresztül, öntözgetve a szonjas virágyokat.

Tevékeny munkásságának köszönhetette azt, hogy midőn egy évre rá Saint-Germainben múzeum felállítását tervezték, az e czélra kiküldött bizottságba őt is beválasztották, sőt midőn az ottani régi kastélyt múzeummá átalakították, őt bízták meg annak berendezésével s kinevezték annak conservatorává. E múzeum szervezésével és berendezésével emelt magának legszebb s legmaradandóbb emléket. Nekem is volt alkalmam e remek munkában igaz élvezettel gyönyörködnöm, sokat tanulnom, s az itt nyert tapasztalatokat érvényesítettem Szekszárdon, midőn az ezredéves jubileum nekem is lelkes alkalmat nyújtott egy tekintélyes múzeum szervezésére és berendezésére.

Már e körülmény is hálára kötelezett le engem Bertrand Sándor emléke iránt s örvendek a különös véletlennek, hogy éppen nekem — ki a múzeumlétesítés és berendezés ezer gondjait és nehézségeit a legkisebb részletig tapasztalásból ismerem, mert e nehéz küzdelmeknek minden phasisát magam is végig harcoltam s így legjobban méltányolhatom az itt végzett munkát — juttatta a szerencsét méltányolni annak a tudásnak érdemeit, ki a saint-germaini múzeum létesítése és mintaszerű berendezésével talán nagyobb érdemet szerzett, mint irodalmi munkásságával. Harmincz éven át fáradozott, e saint-germaini múzeum megalkotásán és

is. De később egymásra hatásuk kölcsönös s e két férfiú ugyszólván egymást egészíti ki. Bezerédjben több a hev, tűz, lelkesedés, Csapó mérlegel, fontol, de leszűrt véleménye mellett sziklaszárdán megáll. Ebben a törhetetlen következetességben osztozott vele Bezerédj István, ki nemcsak rokona, de benső barátja is volt.

Horváth Mihály ugyan Csapót az 1830-iki országgyűlés legtehetségesebb kormánypárti szónokai közé sorolja. Hanem ez tévedés lehet. Akkor a pártok között még nem volt oly élesen meghuzva az elválasztó vonal. Csapó tehát megyéje utasítására egy és más kérdésben talán szavazhatott a kormánnyal, de a radikális reformer Perczel Mór szerint is: „egyik legbefolyásosabb és legtekintélyesebb tagja volt ő a reformpártnak, a híres 1848 előtti ellenzéknek”. Az udvar légkörében élő, de liberális gondolkozású veje: Nemeskéri Kiss Pál, fiemei kormányzó félig-meddig már szemére is veti egyik levelében, hogy „nagyon is a radikál-reformerek karjaiba veti magát”.

Az ő alispánsága mindenesetre korszakalkotó Tolnavármegye történetében. Perczel Béla volt igazságügyminiszter mondja róla, hogy „ő tette a vármegyét nobilis vármeg-

rendezésén, de ez oly szépen sikerült, hogy minta gyanánt szolgálhat.

Midőn a saint-germaini múzeumot tanulmányoztam, akkor már láttam Európa majd minden múzeumát, de ezek egyikében sem tanultam annyit, mint a saint-germainiban.

A párisi Louvre-ral hamarabb végeztem, mint a saint-germaini múzeummal, igaz csak azért, mert a praehistoria lévén szorosabb szakmám, abból pedig többet találtam itt, mint a Louvre-ban, hol a szentpétervári Eremitage módjára csak a kincseket halmozák össze, az őskor ködös homályának megvilágítását célzó leleteket pedig szűrőknek tartják, s azért, hogy a csillogó kincseket el ne csúfítsák, be sem fogadják.

A Bertrand berendezte múzeum értékét nem annyira az összegyűjtött tárgyak képezik, hanem azok kiállításának tanulságos módja. Ebben az az irányelv vezérelte, hogy a múzeumban a nem szakértő nagyközönség minél többet tannjon, a kiállított tárgyak ne képezzenek csupán látványosságot, hanem tanulja meg a közönség azok készitési és használati módját is. E célra az egyes kulturszakokat plasztikus alakokkal élénkítette, melyek az eredeti tárgyakkal mutatják be azon kor életét, modellekben lakásrendszerüket s az eredeti ritust feltüntető sirokkal azok temetkezési módját. E rendszerben mutatja be a földvárakat, a római építkezést, castrumokat, a hadi felszerelést, sőt egész ostromokat, melyek megragadják a laikus figyelmét.

Ezt a szemléltető módszert sehol sem láttam Európa múzeumaiban s annyira tanulságosnak találtam, hogy én is ezt a módszert követtem a szekszárdi múzeum berendezésénél azon külsőséggel, hogy a nagyon költséges és túlsok helyet igénylő plasztikus alakok és modellek helyett apró részletrajzokat és festményeket alkalmaztam.

Behatóan ismerteti ezután B. régészeti kutatásait, a régészet terén vitatott teoriáit, Európa régészeivel szemben elfoglalt álláspontja kiterjeszkedik B. összes munkáinak ismertetésére és beható bírálatára.

Majd így végzi: Nem elég a tudós méltatásához munkáinak ismertetése. Egyéni tulajdonai, lelkülete, jelleme adják meg szelme termékeinek emelkedettebb értékét, a mint a virágnak szinompóját, illatát hatványozottabban élvezzük, ha az a nap meleg verőfényében ragyog. Bertrand-ot mint embert, szilárd jellem, határozottság, páratlan szívósság s tudományzaka iránt érzett meleg lelkesedés jellemezték. Nem elégedett meg kutatásaival, hanem minél tágabb körben igyekezett kutatása eredményét megismertetni, és pedig írásban úgy, mint szóval. Szava hatalmával talán jobban sikerült ez neki. Előadásai a L'école du Louvre-ban oly vonzó s oly lelkesek voltak, hogy mind nagyobb számban jelentkeztek hallgatói s tekintélyes iskolát teremtett maga körül a

gyévé, a hol semmi piszok meg nem történhetett.

De e közben a fiatalok is kezdik bontogatni szárnyaikat. *Bezerédj*, a „tanítvány“, az 1834—36-iki országgyűlésen már a liberálisok egyik vezére s odahaza a *Perczel*-fiúk is erősen előrenyomulnak s ha *Csapó*, *Augusz*, *Sztankovánszky* nincs, *Bezerédj* politikai pályája talán éppen ő miattuk nem emelkedhetik még ragyogóbbá. Nekik s a nyomdokaikat követő fiataloknak már nem volt eléggé radikális a *Csapó* és *Bezerédj* politikája s csak hogy őket megbuktassák, inkább szövöttek az ó-konzervatívokkal, kik sehogy sem tudták 1827-iki bukásukat elfeledni. Az alkalom kedvezőnek látszott, mert az urbéri ügyeknek a jobbagyságra sok tekintetben kedvezően történt megoldása mozgolódást keltett az itteni kismemesség körében s *Bezerédj* s a nádor által kapacizált követésére: *Jeszenszky* János között is ellentét támadt az adózás kérdésében s ezt a sok ellentétet csakis a *Csapó* Dániel böles mérséklete és nagy tekintélye tudta egy-két évig kiegyenlíteni. 1836-ban azonban *Perczel* Mór pártja kerekedett felül. *Perczel* Mór, mint maga is írja, egyrészt, hogy a radikális eszméknek propagandát csináljon, másrészt, hogy a *Dörvények* és *Perczeleken*

zajos társadalmi élettől visszavonultan élt számos tagból álló boldog családi körben, de itt is legnagyobb örömmel fogadta kiválóbb tanítványai látogatásait s a mint boldogította őt magát nemzete régészete körül kifejtett munkája, úgy nagy öröme tellett abban, ha ezek fogékony körében is terjeszthette szíve s értelme fényét és melegét. Ezen, életrendjében is következetesen betartott conservativismussal folytatható csak ily tevékeny munkás életet 83 éves koráig.

Talán vétettem Bertrand akarata ellen, midőn emlékéit ez alkalommal felelevenítettem, mert puritán jelleme még végrendeletében is megtiltotta, hogy temetésénél beszédet mondjanak fölötte. De a kegyeletnek, az elhunyt akaratajánál is hangosabb parancsszava követelte, hogy ne hagyjuk jeltelenül emlékéit akkor, midőn ő, ki egész életén át a multak emlékéit kutatta, most maga is kutatása sphaerájába jutott; most, midőn ő, ki kedvelt keltáinak sirmezőiből annyi soknak sírját bontotta fel, hogy emlékükre fényt derítsen, maga szaporította azokat egy gall sírral, melynek emléke azonban nem vár késő generációk felderítésére, mert lelkes s fáradhatatlan munkája biztosította azt a feledés ellen.

Lapunk előfizetési ára:

egész évre . . .	10 kor. — fill.
fél évre . . .	5 „ — „
negyed évre . . .	2 „ 50 „

Néptanítóknak, ha az előfizetési pénzt egész évre előre beküldik, **5 koronaért** küldjük a lapot.

A hirdetést mérsékelt áron, olcsó díjszabással közöljük

Tisztelettel kérjük becses támogatásukat s az előfizetési pénzeknek czimünkre leendő szives beküldését.

Mély tisztelettel:

a „KÖZÉRDEK“
kiadóhivatala.

HIREK.

Hazudni nem szabad. Kevesebb szenzáció, több igazság, vagyis mindig az igazság! E rovatot egy rövid hét alatt még nem lehetett teljessé tenni, addig is míg rendes tudósítók állnak a lap szolgálatára, tisztelettel kérjük előfizetőinket, és jóakaróinkat, sziveskedjenek a fontosabb eseményekről, ha csak egy levelezőlapon is — értesíteni.

1827-ben esett választási sérelmet megboszulja az 1836-iki tisztújításon megbuktatt a *Csapó Augusz* és *Bezerédj* triumvirátust, az úgynevezett: „insulánereket“. *Csapónak* már különben régebben megvolt a visszavonulási szándéka, csakis veje, Nemeskéri Kiss Pál fiúmei gubernátor tanácsára, a „dekorum“ kedvéért maradt eddig is. — Magyar *Kossa* Sámuel lett I-só, *Dörny* Gábor II-od alispán, *Perczel* Imre, *Dörny* Sándor *Perczel* Mór fősolgabíró. A régiekből csupán *Sztankovánszky* Imre maradt meg főjegyzőnek, mert ő rea *Perczel* Mór szerint — szűkség volt.

Ettől kezdve mindjobban megerősödött a konzervatívok csapata.

Magyar *Kossa* Sámuel ugyan erős liberális érzelmű férfi volt. Nyakas, dúsgazdag; eredeti, esőkönyös természetű. Hiányzott azonban nála az a nagy tekintély és közkedveltség, amelylyel *Csapó* ugyszólván játszva tudta elsimitani az ellentéteket. Így alig pár évre kitört a viszály s beköszöntött Tolnában az a mozgalmas világ, amelyet „Kubinszki“ és „Pecsovics“-korszaknak szokás nevezni.

(Folyt. köv.)

— **Személyi hírl.** gr. *Széchenyi* Sándor főispán e hó 6-án a képviselőválasztással kapcsolatos ügyek megbeszélése végett városunkban időzött. Ez alkalommal a szabad-elpárt is értekezletet tartott.

— **Uj évi üdvözlések.** A vármegye tisztikara ez idén tizedizben tisztelgett uj év napján *Dörny* Pál alispánnal; a tisztikart *Simontsits* Elemér vm. főjegyző vezette. Üdvözlő szavaiban érintette, hogy, ha bár az őt nem rég ért nagy veszteségnek még súlyos érzése között a tisztikarnak igaz, őszinte érzelmeit bokkrétába fűznie nem sikerült úgy, mint azelőtt, mégis abból a régi bokkrétából egyet, a legszebb virágot átnyújtja: a tisztikarnak az alispán iránt való változatlan ragaszkodását és szeretetét. Boldog új évet kíván a tisztikar nevében úgy az alispánnak, mint szeretett családjá minden egyes tagjának. Az üdvözlésre, mely mint máskor, úgy most is került a merev, hivatalos szóözön egyhanguságát: az üdvözölt alispán hasonló meleg hangú beszédben válaszolt. — Visszonválaszában megemlékezett a mult év veszteségeiről: mindnyájunk *öregéről*, *Simontsits* Béla miniszteri tanácsosról, és másik kiválónról, *Fördös* Vilmos tiszti ügyészről; megható szavai a tisztikar minden egyes tagjának szívében, mely érzést keltettek. Ezután örömeinek adott kifejezést, hogy a Teremtő jóvoltából visszanyerő egészségét ismét visszatérhet oda, hol a tisztikar ragaszkodása és szeretete volt mellette tíz éven keresztül. Ugyan ezen alkalommal az alispán gróf *Széchenyi* Sándor főispánhoz a tisztikar nevében üdvözlő táviratot küldött, melyre főispánunk meleg hangon válaszolt s különösen kiemelte, hogy a tisztikarnak kifejezett ragaszkodására, a mai válságos helyzetben különös sulyt fektet. — **A szekszárdi kir. törvényszék** bírói és jegyzői kara *Selcz* József kir. törvényszéki elnöknel szintén testületileg tisztelgett. Vezetőjük: *Agoston* István kir. táblabíró szép beszéddel tolmácsolta a bírói kar érzelmeit. A szekszárdi kir. járásbíróskodást *Kiss* Károly járásbíró vezette, az ügyészség szintén megjelent az elnöknel. A kezelő személyzet tagjai jókívánságát *Dicenty* Lajos irodai igazgató tolmácsolta. Az elnök szívélyes szavakkal köszönte meg a megemlékezést. A m. kir. p. ü. igazgatóságnál formaszzerű tisztelgés nem volt, a tisztikar tagjai azonban valamennyien kifejezték jókívánságaikat *Fink* Kálmán pénzügyigazgató, ugyszintén Győrbiro *Benő* helyettes pénzügyigazgató előtt *Wigand* János főgimn. igazgatónál pedig a tanári kar *Szabó* Ferencz vezetésével tisztelgett.

— **Uj palotahölgy.** A király gróf sárvári és felsővidéki gr. *Széchenyi* Sándorné, szül. jobaházi *Dörny* Nataliának, főispánunk nejeinek a *palotahölgyi* rangot és előjogokat adományozta.

— **Lemondott ügyvéd.** A pécsi ügyvédi kamara *Haidekker* Béla dr. szekszárdi ügyvédet, önkéntes lemondása folytán az ügyvédek lajstromából saját kérelmére törölte. *Haidekker* Béla keresett irodáját *Török* Ottó dr. szekszárdi ügyvédnek adta át.

— **Áthelyezés.** A m. kir. államvasutak zágrábi üzletvezetősége *Hangel* Andor mérnököt, *Hangel* Ignác vármegyei tiszti főorvos fiát a szekszárdi osztály mérnökséghez helyezte át.

— **Elhunyt koronaügyész-helyettes.** *Szerényi* Kálmán koronaügyész-helyettes, e hó 5-én délelőtt ötvenhat éves korában meghalt üllői lakásán. Pályáját ezelőtt harminczhat évvel kezdte meg, mint végzett jogász a budai ügyészségnél, irnoki minőségben. Vizsgái letele után Szekszárdra neveztek ki ügyésznek, majd főügyész-helyettesi rangban a budapesti főügyészséghez került. Innét a kolozsvári királyi ítélőtáblához tanácselnöknek neveztek ki, a királyi táblák decentralizációja alkalmával pedig 1900-ban győri főügyész lett. Ebben az állásban rövid ideig maradt, mert csakhamar koronaügyész-helyettesnek neveztek ki. Gyors emelkedését kitartó szorgalmának, nagy tudásának és mély igazságszeretetének köszönhetette. Az utóbbi időben sokat betegeskedett. Három évvel ezelőtt súlyos operáción esett át s azóta egészségét nem tudta visszanyerni. Egyetlen leánya maradt, a ki *Rexa* árvamegyei fő-

levéltáros felesége. A halottat 6-án Csacára szállítják, s ott temetik el a családi sírboltban.

— **Eljegyzés.** Krón Ferencz dr. szekszárdi ügyvéd eljegyezte *Vásárhelyi* Domokos dr. komáromi törvényhatósági tisztviselő és hitközségi elnök leányát, Erzsikét.

— **Kinevezés.** *Jakab* László szekszárdi p. ü. fogalmazót a pénzügyminiszter Zilahra segédtitkárnak nevezte ki. A pénzügy igazgatóság egy munkás és rokonszenves tagját veszteti el.

— **Megyebizottsági tagválasztás** Nakon a múlt hó 30-án megejtett választás alkalmával bizottsági taggá báró Fiath Elemér vármegyei aljegyzőt és Fehér Imre naki jegyzőt választották meg.

— **A bonyhádi járás** főszolgabírája *Ernhaf* Károlyt f. év elsejétől kezdve díjnokul alkalmazta.

— **Esküvő.** Ifju *Leopold* Lajos ózsák pusztai nagybérlő, kiváló tehetségű író e hó 8-án vezeti oltárhoz Budapesten, Jacobi Livia urhölgyet, Jacobi Samu dr. fővárosi ügyvéd leányát.

— **Gyászrovat.** *Vobornik* Vincze a gróf *Wimpfen*-féle simontornyai uradalom erdőtisztje életének 47. boldog házasságának 15. évében váratlanul elhunyt. Halálát özvegye és négy serdületlen árvája siratja. Temetése 1904. decz. 30-án ment végbe Kisszé-kelyben a környék nagy részvéte mellett. — *Huszár* Elek, volt fővárosi mérnök, több év óta paksi lakos 15 évi gyötrő betegség után f. hó 2-án meghalt. Mult szerdán délután helyezték örök nyugalomra, tehát egy napon nagybátyjával *Lőrinczy* József nyugalmazott vármegyei alszámvevővel. — *Matzon* Ede nyugalmazott főerdész, selyemgyári tisztviselő f. hó 6-án reggel 7 órakor hosszas szenvedés után elhunyt. *Matzon* Béla községi jegyző és *Matzon* Kálmán Hitelbanki pénztáros édesatyjukat gyászolják az elhunytban. — *Lőrinczy* József nyugalmazott vármegyei alszámvevő, tiszteletbeli főszámvevő, a vármegyei régi gárdának egyik tagja hunyt el a héten 60 éves korában rövid szenvedés után. A megboldogult már a múlt század 60-as éveiben szolgálta a vármegyét; 1874 november 12-én alszámvevővé választották s ezen idő óta szakadatlanul hasznos szolgálatban töltötte munkás életét, míg nem a pénztár és számvevőségnek államosításakor, az állami szolgálat helyett nyugalomba vonult; haláláig a vármegyei községi jegyzők nyugdíjalapjának jegyzői tisztét is teljesítette.

Temetése e hó 4-én volt, melyen a vármegye tisztikara és a szekszárdi takarékpénztár, melynek részvényese volt, régebben pedig felügyelőbizottsági tagja, testületileg megjelentek; rajtuk kívül számos jó barátja és ismerőse kísérte utolsó pihenő helyére. Koporsójára a család és rokonságon kívül koszorút helyezett a vármegye, és régi kártársai, a takarékpénztár és több tisztelője.

Baranya vármegye székházának átalakítása. Baranya vármegye székházának átalakítását tervezik. A közgyűlési terem kicsi, alacsony, az összes irattár, levéltár tömve, az értékesebb okmányok, 18—19 század régi iratai, a nyirkos, dohos, penészes volt, bőrtön helyiségekben korhadnak. De laptársunk a Pécsi Napló szerint más ok is van az átalakításra. A közgyűlési teremben kevés a szék, s valahányszor a törvény szerint *felül-lással* kell szavazni, az ellenzék, hogy tagjait az igennel szavazókhoz ne számlálhassák, kénytelen *leguggolni*. Hát már az igaz, hogy kényelmetlen is lehet ez a „hasmánt” szavazás, kivált az olyanoknak, a kiknek már hivatásuknál fogva: *csont* van gyomrukban!

— **A baja-bátaszéki hid.** Készül a baja-bátaszéki hid. A kereskedelemügyi miniszter ez ideig 300 ezer koronát használt fel a traciózás, elmunkálatokra s próbafurásokra. A hidépítési munkálatokra valószínűleg már februárban kiírják a pályázatot.

— **A pécs-bátaszéki vasut** terveit az engedélyesek a kereskedelemügyi m. kir. miniszterhez beterjesztették, s kérték a köz-igazgatási bejárás elrendelését. A vasut vonal trass-revizióját már a jövő hóban megejteti a miniszterium kiküldöttje, így a köz-igazgatási bejárás sem késhetik soká. Az engedé-

lyesek műszaki leírása szerint a tervezett vonal a m. kir. államvasutak „Pécs” állomásából indul ki és a dombóvár—bátaszéki vonal „Bátaszék” állomásában csatlakozik az oda befutó vonatokhoz. A vonalvezetés szerint a tervezett vonal a „Pécs budai külváros” állomásnál ágazik ki a fővonalból, melylyel aztán 1 1/2 kilométer hosszan párhuzamosan halad. A tömeges anyagszállítás és személyforgalomra való tekintettel egyes községeket egészen meg kellett közelíteni. A vonal hossza 65—70 kilométer és a következő állomások terveztettek: 1. „Pécs” kiinduló állomás, 2. Pécs külvárosi elágazó állomás, 3. Mecsekszabolcs, 4. Somogy-Vasas, 5. Hosszúhetény (tárgyalás alatt) 6. Pécsvárad, 7. Nagypall, 8. Fazekasboda, 9. Ráczmecske, 10. Véménd, 11. Bozsok, 12. Dunaszekcső, 13. Bata, 14. Bátaszék csatlakozó állomás. Minden állomás kap rakódót. Pécsvárad és Véménd vízállomás lesz. A Pécs külvárosi állomás és melléképületei elhelyeztetnek és helyettük *teljesen új föl-vételi állomási épület és rakódók fognak épülni*. Minthogy Bata nagyközség megközelítése is fölvetett a vonal tervezetében, e végett külön variáns terveztettek, mindamellett nagyon valószínű, hogy a nehéz terepre való tekintettel Bata nagyközség állomás nélkül marad. A forgalom lebonyolítására nézve, miután a tervezett szabványos vasut nevesebb ipartelepeket és nagyobb községeket érint, a *személyszállítás motoros üzemre*, a teherszállítás rendes gőzüzemre terveztetik. Az építés 1 1/2 év alatt befejezhető s a vonal a közforgalomnak átadható volna.

— **A „Mutschenbacher kert”** szomorú sorsnak néz elébe. A tulajdonos ki akarja vágatni, így a szekszárdi közönségnek az egyetlen közeli kiránduló helye hamarosan eltűnik a föld színéről. Tavaly a nagyvendéglős birta, de most tavasszal nagy deficitel lemond a bérletről, épen úgy, mint az elődei, a kik szintén ráfizettek. A közönségnek kivált intelligensebb elemei nem nagyon pártfogolták e szép árnyas helyet s mikor mulatságot rendeztek az egyletek, társulatok, a használatért semmitsem fizettek. A tulajdonos pedig csak nem tarthat fenn *közkeretet* a város közönségének, így rászánta magát, hogy legalább a szép fákat értékesíti. Talán valami módon meg lehetne a kertet menteni az enyészettől? Megint évtizedek kellenek míg ekkora árnyékos helyhez jut a közönség. Gondolkozzanak az ügy iránt érdeklődők!

— **Fősorozás.** A fősorozás tervezete a következő. A központi járásban (929 sorköteles) márc. 10-től 15-ig, a *völgyességi* járásban (771 sorköteles) márc. 17—18—20—21, a *tamási* járásban (901 sorköteles) márc. 23—24—27—28—29, a *dombóvári* járásban (669) ápril. 26—27—28—29-én.

— **Táncziskola.** *Dobos* Adolf a szekszárdon már régóta előnyösen ismert tánc-tanító megérkezett s szépszámu növendékeivel e hó 5-én már meg is kezdte a tanítást.

A gyönki főszolgabírói hivatal költöz-ködése. A gyönki főszolgabírói hivatal új évkor, az eddigi helyiségéből az Eisner féle ház emeleti lakásába költözött.

— **Előjáró választás.** *Bátán Berényi* József esküdt elhalálása folytán *K. Babos* Mihály választották esküdté.

— **A szekszárdi kath. olvasókör** 1905. január 6-án tartott évi rendes közgyűlésén a tisztújítást következőképpen ejtette meg: *Egyházi elnök:* Wosinszky Mór apátplebános, díszelnök Steiner Lajos, világi elnök Nagy György, alelnök Szabó Géza, tb. jegyző Nemes Győző, I-ső jegyző Döry Sándor, II-ik jegyző Hödl Andor, igazgató Benze János, pénztáros Cziráky Ferencz, I. könyvtáros Buzás Mihály, II. könyvtáros Steiner Lőrincz, sz. mvszsgálók Szulimán György, Preimayer József, Wess-tergomby Antal. — *Választmányi tagok:* tisz. Mószgai Sándor, Kajdi Lajos, Bodri Ferencz, Wilhelm Ede, Ferger József, Orbán Imre, Takács Ferencz, Bovári József, Ketskés Ferencz, Steiner József. — *Zászló-tartók:* Klézli József, Bovári János. — *Rend-dezők:* Furuglyás József, Támer József, Bovári János Takler, Benze Ferencz, Stré-nyer Béla, Takács István, Klézli József Bo-

vári, Kardos József, Szüts Mihály Morvai, Mehr János, Csatt János.

— **Műkedvelői előadás.** A szekszárdi róm. kath. olvasókör f. hó 8-án műkedvelői előadást tart. Szinrekerül *Gabányi* darabja: „A munkácsi rabok”. Jegyek előreválthatók *Árva* J. könyvkereskedésében, az elnökség-nél s a kör házmesterénél.

— **Kivételes nősülési engedélyek.** A honvédelmi miniszter *Veidentsager* János bátaszéki, ifj. *Fay* Jakab szárazdi, *Hettich* János, ifj. *Beck* Jakab, *Plattner* Henrik felső nánai, *Schön* szakadati, *Ruth* János báta apáti, *Bonda* József gindli családi, *Abel* Ferenc závodi, *Vas* György siogárdi lakosok-nak a kivételes nősülést megengedte.

— **Névmagyarosítás.** *Spitzer* Lajos dombovári lakos családi nevét belügyminiszteri engedéllyel *Sas-ra* magyarosította.

— **Elzárt ut.** A *Nagydorog* és *Sárszent-lőrincz* közt vonuló törvényhatósági közút már elkészült, de mivel a kereskedelemügyi miniszter rendelete folytán még pótlásokat kell teljesíteni rajta, a szekszárdi m. kir. államépítészeti hivatal egyelőre még elzárta a közforgalom elől.

— **Hitközségi választás.** A dunaföldvári izr. hitközség kebelében a napokban lefolyt választás eredménye — mint levelezőnk értesít — a hitközségi tagok közt általános melegeledést kelt. Elnök lett: *Haáz* Sámuel, alelnök: *Somló* Manó, pénztáros: *Herzog* József ellenőr: *Kohn* Simon, gondnokok: *Weisz* Sámuel és *Wimmer* Ignác. Isko-laszéki tagokká pedig dr. *Lévai* Dezső, dr. *Strausz* Zsigmond, dr. *Partos* Sámuel, *Gut-mann* Simon, dr. *Spitzer* Károly és *Boro-vitz* József választották meg.

Végzetes lövés. *Csóri* János dunaföldvári jómódu földműves 13 éves Sándor nevű fiát a napokban esti nyolc órakor, mikor a fiu a szomszédos trafikba ment atyjának dohányért, ismeretlen tettes vagy véletlenül vagy gonosz szándékból egy revolverlövessel megsebesítette. A golyó a kis fiu arcába fu-ródott, ahonnan azt a gyorsan odahívott *Lévai* dr. rögtön eltávolította. A fiucska apja az esetet bejelentette a bíróságnál is, mely most az ismeretlen tettest nyomoztatja.

— **Megégett asszony.** *Resch* Henrikné gyönki lakos f. hó 2-án a disznóölés alkalmával az udvaron felállított kazánt fűtötte. Ruhája e közben tüzet fogott s csakhamar az egész asszony lümban állott, s annyira össze égett, hogy egy napi kínos szenvedés után meghalt. A mentésére siető férje is súlyos égési sebeket szenvedett karján és kezén.

— **Porul járt tehén.** *Stoósz* Henrik gyönki tehén f. hó 1-én a községi bikát terelte óljába, miközben a bika megdühösödött és hajtóját megtámadta. A tehén me-nekültni nem tudott, a bika egy falhoz szorította s 4 bordáját eltörte.

TANÜGYI HIREK.

Vargha Sarolta a mázai községi tanítónő állomásáról lemondott, helyébe *Szeli* Erzsébet pápai okleveles tanítónőt választották meg, ki állását január hó 2-án el is foglalta.

Özv. Pápené Arlov Mária a szekszárdi államilag segélyezett községi polgári leányiskolához kinevezett tanítónő hivatalos esküjét decz. hó 31-én a vármegye kir. tanfelügyelőjének kezébe letette, s miután már mint megbízott tanítónő egy is ezen iskolánál működött, működését tovább folytatja.

Major Irén szemesédi községi iskolai tanítónőt a miniszter szaktanítónővé a makói gazdasági iskolához; *Szvboda* Odön dunaföldvári helyettes tanítót pedig szaktanítónővé a mindszei állami gazdasági iskolák mellett szervezett gazdasági iskolához nevezte ki.

A m. kir. vallás- és közokt. miniszter dr. *Gulyás* Ferenc somogyvármegyei kir. tanfelügyelőt Mosonvármegyébe *Láng* István mosonvármegyei tanfelügyelőt torontálmegyébe, dr. *Pacséri* Károly torontálmegyei tanfelügyelőt pedig Somogyvármegyébe helyezte át.

A Stampfel-féle könyvkiadónál Budapesten VIII. ker. Üllői-ut 18. sz. alatt

Mosdóssy Imre szakavatott tollából megjelent »A jó nevelés kis tükre« című mű, melynek ára 20 fillér. — Mint a nevelésnek néhány szakaszba foglalt törvényét, igaz lelkiismerettel ajánljuk a nevelők és szülők figyelmébe!

Glatt Adolf, a bonyhádi rom. kath. iskolának nagy reményekre jogosító tanítója meghívás folytán Magyarországra költözött, váme gyének benne egyik legnagyobb reményekre jogosító tanítóját vesztette el.

VIDÉK.

Dombóvár.

Az év utolsó napján tartotta a kereskedelmi kaszinó igen szép, palotászerű új hajlékában a házfelavató ünnepséget, melyre a zord, hideg, viharos idő ellenére is igen nagy számú közönség gyűlt össze. A közönség a legjobb kedvben reggelig maradt együtt. Volt vacsora és utána táncz.

A dombóvári szinpartoló egyesület dec. 31-én tartotta meg Dörny Hugó elnöklésével választmányi ülését, melyen 34 új tag jelentette be belépését. Az évi közgyűlés január hó 8-án lesz.

Ó-Dombóváron a bor és hus fogyasztási adót 24,000 koronáért az ottani vendéglősök bérleték ki. Eddig 18,000 K volt a bér.

Tolna.

Tolnán december 30-án folyt le a megye-bizottsági tagválasztás, Bajó Pál h. főszolgabíró elnöklése mellett. A választáson szokatlan volt az érdeklődés, mert a négyszáz egynéhány választó közül, majd 150-en éltek szavazati jogukkal. Megválasztott: Buday János 91, dr. Szily Géza 80, Simontsils Elemér 62 és Bodnár István 54 szavazattal.

A roncsoló toroklob járványkép lépett fel Tolnán, miért is a hatóság az ovoda és iskolák bezárását rendelte el.

Dragics Imre dr. járási orvos, az elrendelt óvó intézkedések felülvizsgálása alkalmával azt a szomorú tapasztalatot szerzte, hogy több mint 120 gyermek fekszik e veszedelmes betegségben.

Dunaföldvár.

Fizetésemelés Dunaföldvár község képviselőtestülete a községi állatorvos eddigi 900 korona fizetését 400 koronával 1300 koronára emelte, ebbeli határozatát jóváhagyás vágott a vármegyéhez már felterjesztette.

BIRÓSÁGI ÜGYEK.

Fölmentett tanító. Götz Sándor volt szekszárdi plebános, bünygyi feljelentést tett Hengl Boldizsár lányesóki tanító ellen. A pécsi püspöki szentszék e miatt az ügy befejezéseig fel is függesztette a tanítót állásától. A pécsi kir. törvényszék vádta nácsa az ügyészség ez irányú vádját azonban visszautasította, oly megokolással, hogy Wetzl József, Stumpf György hamis tanuk, Götz Sándor vallomása pedig nem elegendő támpont a vád fentartására. Az ügyész felebbzésére a kir. tábla helyben hagyta a vádta nács határozását, így a bevádolt tanító rövid időn újra elfoglalhatja állását.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Több a becsvágyunk, minthogy állandóan egyes fővárosi lapok hirdető táblái legyünk. E rovatban első sorban is a tolnavármegyei írók műveivel foglalkozunk, de az egész ország fontosabb irodalmi mozgalmait is figyelemmel kísérjük s alkalomadtán hírt adunk a nevezetesebb irodalmi eseményekről.

Órangyal. Sántha Károlynak, Sárszentlőrincz ev. lelkészének, a széles körben is-

mert poétának »Órangyal« című kötete most jelent meg II-ik kiadásban, Budapesten, Hornyánszky Viktornál Nagy ritkaság költői műveknél, hogy ilyen nagy kelendőségnek örvendjenek. Talán két éve 2000 példányban nyomták e szép kötetet, de azóta teljesen elfogyott, úgy hogy új kiadást kellett belőle rendezni. A nagy kelendőséget meg is érdemli ez a külsőleg és belsőleg egyaránt szép költői mű. Mély vallásos érzés szól minden sorából, áhitatot, szelid megnyugvást kelt a lelkekben. Különösen melegen ajánljuk serdülő leányoknak — ajándéknak. A díszes könyv ára vászonba kötve 2 K, bőrbe kötve 6 korona. Kapható Hornyánszky Viktornál. Sántha Károlynak utóbb kiadott költemény kötetéből is van még néhány példány s ez, magánál, az érdekes költőnél rendelhető meg 4 koronával. Az »Órangyal« ima könyvből kivesszük a következő szép imát:

»Hogya gyöngye vállam bú keresztje nyomja,
Epedő lelkeknél égélő a szomja:
Oh Isten, zokszóra nem nyitom meg számat,
Óledbe nyugasztom én könyes orcámat.

Erőtlenségben Te vagy erőm nékem,
Enyhütem van az Élet kulcsjében,
Béke, vigasztalás, a külföldről buzog,
Kik ebből merítnek, mily boldogok azok!

Azért áldottál meg bú-bajjal szent Isten
Hogy szomjas lelkem e forráshoz siessen;
Szerelmedből vagyon rajtam a fájdalom,
Dorgáló kezdet én áldva csokolom.

Sántha Károly.

Muzeum, közintézetek ügyei.

A muzeum látogatottsága. A múlt év folyamán, a rendes nyitási napokon a muzeumot 7506 egyén látogatta meg. Belépti díjat fizettek százkilencvenkilencen. A szekszárdi iskolák közül legtöbbször a gimnázium egyes osztályai látogatták meg a muzeumot. Több muzeum-őr is eljött a berendezést tanulmányozni, s a Muzeumok és Könyvtárak országos főfelügyelősége részéről Semáyer Villibald vizsgálta meg az intézet néprajzi osztályát. Ezenkívül az ország minden részéből érkeztek látogatók; a vendégek könyv tanúsága szerint, a ki csak megfordul Szekszárdon, nem mulasztja el a muzeum megtekintését.

Felhívás. Mint ismeretes a Tolnavármegyei Muzeum czélja összegyűjteni mindazt, a mi a vármegye multjára, a vármegye kulturális képének bármely módon való kiegészítésére, tökéletesbitésére vonatkozik. A muzeum egyes osztályai azt mutatják, hogy a mult hecses emlékeinek összegyűjtése körül már eddig is sok történt, s az intézmény folytonos fejlődése a legszebb reményekre jogosít. Ezt a fejlődést óhajtáná az intézet igazgatósága előmozdítani azzal is, hogy a könyvtár számára összegyűjtse a vármegye valamennyi írójának eddig megjelent összes munkáit s a hírlapok összes évfolyamait. Ezért a muzeum igazgatósága tisztelettel kéri mindazokat a megyei írókat, vagy bárkit, a kinek birtokában van valamely megyei író bármely irányú s bármely csekély terjedelmű műve, sziveskedjék azt a muzeumba beküldeni, hogy itt méltó helyén, lehetőleg teljes gyűjtemény megőriztessék. A muzeum igazgatósága.

FARSANG.

A tolnai jótékonyági nőegyesület 1904. dec. 31-én a »Tolnai-Kör« helyiségeiben — pénztára javára — teastélyt rendezett, melyen Tolna intelligenciája majdnem teljes számban vett részt; sőt a környékből is többen voltak, bár az idő kellemetlen volt. A fesztelen jó kedv csak a hajnali órákban ért véget. A mulatság anyagilag is szépen sikerült.

Az egyesület számtalan jótéteményben részesíti a helybeli szegényeket és ezen nemes cselekedetükért sok szegény áldja a jó szívet adakozókat.

A dunaföldvári keresztény társas-

kör mult évi december hó 31-ik napján, saját helyiségeiben igen sikerült estélyt rendezett. A közvacsorával és tánczezal egybekötött mulatságon a helyi és vidéki intelligenciából mintegy 200-an vettek részt. Jáger János vendéglős izletes vacsorája, a kitűnő borok és Kovács Pista cigányprimás zenekara jóízű, régi, szebbnél-szebb magyar nótái egészen felvillanyozták a közönséget. A jó hangulat nemsokára felköszöntök alakjában is megnyilatkozott. Az első felköszöntőt Somogyi Lajos a jelen volt hölgyekre mondotta. Színes, hasonlatokban gazdag beszédben a hölgyeket éltette, akik lelki és testi szépségük, gyengéd nőiességük által hivatta vannak az élet nehézségeit enyhíteni és a valódi boldogságot biztosítani. Az általános tetszés- és helyesléssel fogadott köszöntő után még nagyon sokan felszóltak, de mindannyi között leghálásabb közönségre talált Kővér Kálmán budapesti tanár egészséges humortól duzzadó, tréfás felköszöntője. A jelen volt agglegényekre emelte ő poharát. Lelkesen buzdította őket, hogy tasziasák el maguktól a rideg és sivár nőtlen életet és vegyék fel a hymen kellemes és rózsás lánczait. Mert különben megöregeszenek és nem lesz, ki kabátjukra a leszakadt gombot felvarrná; ha betegek lesznek, aki herbateát fűzzen nekik; haláluk után nem lesz, aki megsiratja őket, vagy érdekes özvegyi gyászruhában kikísérje utolsó utjokra. Vacsora után reggelig tartó táncz következett. A négyeseket mintegy 50 pár tánczolta és a dunaföldvári közönség déledgetett kedvence az örökké fiatalnak maradó, Rafael Leó helyettes anyakönyvvezető rendezte. Jelen voltak a lányok közül, vidékiek: Buzás Emike, Szabó Piroška, Bacso Esztike, Vida Milike Budapestről; Györki Sárika, Keresztes Matildka, Nagy Mariska Székesfehérvárról; Vincze Margitka, Barna Matildka, Vadas Palika Böleskéről; Szép Józsa, Leiner Etelka, Csapó Juliska Dunapenteléről; helybeliek: Bruzer Klárka, Csernusák Jankicza és Terike, Doór Ilonka, Haan Erzsike és Katicza, Galambos nővérek, Jehn Margitka, Kurucz Erzsike és Rózsika, Molterer Irmuska, Niefergall Irénke, Ostrich Stefike és Mariska, Rotter Ilonka, Reitter Mariska, Stettka Mariska stb. — Fialtember csaknem kétszer annyi volt, mint a lány s így a tánczmulatság a legjobban sikerült. Mig a fiatalság a díszes teremben tánczolt, addig egy külön szobában az öregebbek a boros poharak mellett vidáman alsóztak és vizeztek. A mulatságnak reggel 8 órakor lett vége.

Sylvester-est a szekszárdi kaszinóban. Dr. Éry Márton, a kaszinó háznagya, a köréje csoportosult fiatalság kezdeményezésére, mult hó 31-én nagyon sikerült estélyt rendezett a kaszinó helyiségeiben. Régen voltak ennyien együtt, mert már megszoktuk a szekszárdi mulatságok nem nagy látogatottságát. A négyeseket 24 pár tánczolta. Nagyon sokan reggeli 5 óráig kitartottak. A jelenvolt hölgyek hiányos névsora a következő. Asszonyok: Nits Istvánné, Dicity Lászlóné, Dicity Gyuláné, Kövessy Ödönné, Bodnár Istvánné, Szabó Ferenczné, Haidekker Béláné, Török Ottóné, Sonnevend Emanuelné, Klieber Györgyné, Maresekényi Józsefné (Bpest), Mathis Kálmánné, Várkonyi Ivánné (Kölesd), Tóth Károlyné. Örfy Lajosné, Sass Lászlóné (Uzd), Török Béláné, özv. Orosz Lajosné, Vattay Miklósné, László Lajosné, Szondy Istvánné. — Leányok: Dicity Paula, Maresekényi Mariska (Bpest), Nászay Margit, Klieber Gizella, Klieber Bözsike, Várkonyi nővérek (Kölesd), Urbanics Sári, Somogyi Paula, Tóth Bözsike, Orosz Flórka, Szondy Margit, Herczeg Mariska, László Vilma, Szabó Juliska, Lunova N., Adriányi Mariska.

Egyletek és társulatok.

Fizetésemelés.

A szekszárdi Népbank választmánya f. hó 3-án elhatározta, hogy az intézet igen mostohán javadalmazott tisztviselőit ok fizetését felemeli és Hány Ede igazgatónak, Tauszig

Adolf főkönyvelőnek és Wallacher N. Lajos pénztárosnak, egyenként 400—400 K. lakbért állapított meg. Nem szorul dicséretre a választmány eme határozata, de kiemelendők tartjuk, hogy nagyon időszerű volt a tisztviselők eme fizetésemelése, mert ama fontos, idegölő és felelősség terhes munkáért, amit végezniük kell, 2300 és 1980 K. fizetéssel bizon mostohán voltak díjazva.

Szekszárdi Polgári Olvasókör évi közgyűlése.

A szekszárdi Polgári Olvasókör f. hó 1-én, délután 2 órakor tartotta Boda Vilmos elnöke alatt évi rendes közgyűlést. A tagok nagy számmal jelentek meg, akik tudomásul vették az elnöknek a lefolyt évről szóló jelentését. Élénkebb eszmecserére, mint minden évben, az egyleti helyiség alkalmatlan volta, a házépítés kérdése adott alkalmat. Ezen ügyben elhatározták, hogy a választmányt Fránek János, Molnár János, Pekari János, Éber Márton, Fusz Ferencz, Horváth János, Uglár János, Vinkovits Vincze, Adler N. János, Vida József és Tauszig Ignác tagokkal kiegészítve, mint építő bizottságot megbízták, hogy az építés kérdésével egész komolyan foglalkozzék és körültekintő gondal kidolgozott javaslatát mielőbb terjeszse a közgyűlés elé.

A tisztújítás eredménye a következő volt. Elnökké Boda Vilmos, alelnökké Imberl Ferencz, ügyész dr. Török Ottó, igazgatóvá dr. Albersz Rezső, pénztárossá Mirih Gyula, könyvtárossá ifj. Szabó Antal, jegyzővé Csizmazia József, számvizsgálókká Schneider János és Horváth József, választmány tagjaivá T. Nyitray Lajos, Stann István, Haja Béla, Székelyi József, Groszbauer Ferencz, Vaczek László, Sipos Márton, dr. Zsigmond Ferencz, ifj. Tóth Pál, Hahn Ferencz, Debuly Imre és Horváth Ignác választattak meg, póttagok Tarlós János és Adler N. János lettek. — A szépen virágzó egyletnek 270 tagja és körülbelül 18—20.000 kor. vagyona van ingatlanban, az évi tagdíj pedig csak 8 korona.

A szekszárdi kaszinó választmányi ülése. A szekszárdi kaszinó választmánya f. hó 5, délután 5 órakor Tihanyi Domokos kir. tanfelügyelő soros elnöklésével ülést tartott, a mely alkalommal Rác József pénztárosnak jelentését a lapok megrendeléséről elfogadták és a rendes tagok sorába Miculescu János pénzügyi titkárt, dr. Kozacsek József kir. alügyészt, Kovács Ottó fogtechnikust és Dicenty László építő szekszárdi lakosokat fölvtették.

G A Z D A S Á G.

Budapest, 1904. decz. 31.

A bortermelő hibái. — Borbodegák.*

Irtá: Dicenty Dezső.

Nem egy borvidékünkön telve vannak a pinczék; mindenfelé nehéz értékesítési viszonyokról panaszkodnak. Nemzeti sóhaj ez már, a mióta a phylloxeravész okozta csapás után ismét talpra állottunk.

Okait ismerjük. — Töméntelen sok rossz bor és sok jó; a kereskedő pinczéjében meg kitünő olaszbor — elasticus lelkiismeretű kereskedők legnagyobb önzéstől illatos csoportja — udvarias bortörvény — kevésbé szerencsés fogyasztási adó, a régi nóta motívumai. De ne ezeket fesszessük most.

Volt, van és ki tudja még meddig lesz meg borforgalmunk eminens fejlődésének azon gátló akadály, a mely nem is a kereskedelmi bűnös üzelmek keretében, hanem a tulajbor magyar bortermelő munká-

* Örömmel közöljük e fiatal, kiváló tehetségű közgazdasági íróknak tanulságos cikkét s számunk igéretére, hogy jövőben is megkeresi lapunkat tartalmas szakközleményeivel. A szerk.

jában, munkájának tervnéküliségében keresendő; és a mely nem csak most érezteti hatását a nehezebb körülmények válságosabb idejében, hanem meg volt már a múltban, a dicső kánaáni multban is.

Tervnéküliség! A phylloxera vész előtti zavartalan időben kinek jutott volna eszébe, hogy termékeivel a kereskedelem igényeinek keretébe helyezkedni igyekezzék; gondolt valaha termelő arra, hogy cikkekkel, ennek minéműségével a kereskedő kívánalmához alkalmazkodjék? Fontolgattuk e azt valaha, hogy boraink átlagos tulajdonait a nagyban kereslet és értékesítés föltételeihez simítgatni, okos dolog; tekintettünk-e valaha arra, hogy a kereskedő borainkat mikor értékesítheti jobban és könnyebben, tehát mikor keres fel bennünket ismét biztosabban, majd állandóbban? Bizonyára igen kevés volt ama borvidékek száma, a melyek ilyen tervszerű termeléssel dicsekedhettek. Tudjuk, hogy a nagyban kereskedelem egyik feltétele, hogy a kereskedő bizonyos vagy már megszokott, vagy megkedvelt, tehát bevált cikke fölött a quantumot illetően minél állandóbban rendelkezessék. A tartós, életerős forgalmat csak ez biztosítja, a termelő anyagának ez csinál természetes nagy keresletet. Vagyis legyen a borkereskedőnek egy már ismert és megkedvelt borából, borfajából minél egyöntetűbb, egyformább és minél több. De azt is tudjuk, hogy egyforma bort nagy mennyiségben és éveken keresztül, sőt állandóan szűrni természeti lehetetlenség; azonban élő és hangos példa gyanánt áll előttünk a francia borászat, melynek fényes tehetőségű közegei évről-évre ugyanazon jellegű, szinte ugyanazon minőségűnek tetsző anyaggal szolgálnak az izlésben becsülettel megalkotott fogyasztó közönségnek.

Wo ist die Katze? A legokoszerűbb, legművészibb házasítás palástja alatt rejtőzik a becsületes család a kereskedő hasznára és a fogyasztó öröme. (A káposzta és a kecske!) Kitünő pinczemesterek bemozdják a receptet, a mely szerint ugyanazon jellegű és minőségű borok készülnek. Természetes, hogy házasítani annál könnyebb dolog, minél egyformább és minél nagyobb készletek állanak rendelkezésre, vagyis annál könnyebb a kereskedő dolga, minél több egyöntetű anyagot állítanak elő a termelők. Logice következik ebből, hogy tehát az egyformaság jegyében szűrt borok termelői, minthogy a kereskedő itt találja meg legkönnyebben a legalkalmasabb anyagának kufforrásait, a keresletben előnyben részesülnek. Az ilyen vidékeken, tekintet nélkül a bor nemesebb, vagy szerényebb minőségére, legélénkebb a forgalom, itt vannak a termelőnek, borának állandó jó értékesíthetése a legnagyobb ki látásai.

Példának hozhatjuk fel a Délvidék (Verseck-Fehértplom) igazán cseppetsem-qualitás borait, a melyek néhány évtizeddel ezelőtt az ausztriai savanyu természetű testesebb borokkal való házasítás céljából szép keresletnek örvendhettek.

A kereskedőnek érdekében áll tehát oly szőlővidékeken ütni fel vásárlásainak állandó tanyáit, a hol a borok természet, vagy jelleg szerint nagyobb quántumban is egyöntetűeknek a legállandóbban mutatkoznak.

Hogyan érhetjük el ezen állandó jellegget vagy természetet? Egyszerű felelet. Egymáshoz illő minél kevesebb számú borfajtával. Itt csúcsosodik ki azután a jelleg teremtő szőlőfajták általános és rendszeres tenyésztésének közgazdasági jelentősége. Fellelges azt hiszem bizonyítani, hogy bármely ismert nevű borvidéknek ugynevezett jellegét, az ott hosszú időn keresztül kultivált, előszeretettel tenyésztő és kedvelt szőlőfajtának tulajdonai teremteték meg. A Kéknyelű híressé tette Badacsonyt, a Furmint Tokajt, a Leányka Küküllőmentét, a Rajnai Rizling Csombortot, a Kadarka Egert, Szekszárdot, a Sárfehér a decsi-hegyet, a Zierfandl Mór vidékét, a Szlankamenka, Kriacza a Délvidéket stb. A fajtáknak a természetes kiválás útján való ezen elhelyezkedését úgy a régi, mind pedig az újabb telepítéseknél okvetlenül szem előtt kellett volna, illetőleg kell tartani, sőt az egyöntetűség rovására szolgáló bármiféle kezdeményezést a leger-

lyesebben kellett volna elfojtani és nem csak arra a bizonyos büszkeségre alapított szempontból, hogy a vidék hírnevén, illetve ennek nagyságán valami kis folt ne essék, hanem a legtisztább anyagi szempontból is, mert csak világos dolog, hogy az állandó forgalmu nagykereskedelemben egy bizonyos minőség mellett csak a quantum formálhat jogot nagyobb keresletre. Már pedig quantumot sok egyöntetű jellegű, egymást erősen megközelítő bort csakis minél kevesebb számú fajtával lehet elérni, minden egyéb természeti dolog mellőzésével azon egyszerű okból, hogy kevesebb számú fajt mindig sokkal könnyebb beszerezni, mint többet. A legegyszerűbb természetű borokkal tehát a legkevesebb fajtával rendelkező borvidékek bírnak. (Példa Erdélyben Maros és Nyárad mente.) A borok általános természete, mondjuk a jelleg ugyanaz, a különbség csak ez utóbbinak scálájában jelentkezik. Iz, zamata, illat ugyanaz csak különböző fokú kifejlődésben. És mit jelent ez a kereskedő szemében? Azt, hogy a házasításnál nem kell a különböző jellegű és bouquetek egymásra való rejtélyes hatásának tömkelegében, — feltéve, hogy ezen, nem gyakori tehetséggel rendelkezik, fáradsággal, kockázattal buvárkodnia, hanem ismerve az alkotó tényezők kvalitásának mértékét, az elérendő minőségét illetően csak közönséges számművelettel áll szemben.

Igy tűnik ki azután, hogy midőn telepítéseinknél a fajták megválasztásánál eléendő körültekintést nem fejtünk ki, a bor forgalmát megnehezítve, értékesítési esélyeit kisebbítve, legjobban magunknak, a termelőknak ártunk. Így történik azután meg, hogy még nálunk is, ahol pedig a házasítás nem a művészi okszerűség méhében fogamzott meg, aránylag jó minőségű borok állva maradnak. A sok dirib-darab százféle jellegű anyagot a leglojalisabb magyar keverő sem meri összeeresztetni. A kereskedő vásárlásainál egy bizonyos minőségi gradus mellett mindig egy általános jellegre, tonusra, zamatra ügyel. Az ezenkívül eső borok csak a véletlen folytán, biztos helyre véve, kerülnek az adás-vevésbe.

Az általános tonus elérése pedig annál könnyebben következhetik be, minél kisebb eltérések mutatkoznak az egyes vásárlások jellegei között, illetőleg ezen eltérések minél állandóbbak és arányosabbak. Az igen sokféle fajta egyesével egyik esztendőben így, a másikban meg másképp fognak kifejlődni, e szerint a bor zamatajában is egyszer egyik, másszor meg másik fűg vezérszerepre vergődni, a minek természetes következményeképp egy állandó borjelleg kialakulása eo ipso lehetetlenség. Ennek a termelőre nézve kellemetlen oldala abban tűnik ki, hogy midőn a kereskedő, valamely vidékre nem egy bizonyos szükségletének beszerzése céljából, biztosan, hanem csak találmora utazik, a termelő bora iránti keresletet a véletlen szükség, szerencsére utalja.

Mert hát hová fordulnak szivesebben a kereskedők, a hol szükségletüknek megfelelő, tehát már előre kijelölt jellegű anyagot a biztosság tudatával szerezhetnek be, vagy a hová minden alap nélkül, csak egy találmora inproductív munka, időpazarlás gondjával kell zárándokolniok; hová mennek szivesebben, a hol a jövőben is állandóan megfelelő bort találandó, egy bizonyos irányban kifejlődött izlésnek hosszú idejű kielégíthetése biztosítja, vagy a hol minden alap nélkül örökké változó cikkek következeseképp örökké változó vevőközönségre van utalva?

Hiszen talán már mindenkivel megtörtént az, hogy midőn valamely bort megkedvelt, rövid idő alatt le kellett róla mondania, mivel a készlet, mint jelentik elfogyott. Egy megkedvelt cikkeknek sosem szabad elfogynia! Erről alapjában véve a termelők gondoskodhatnak.

(Folyt. köv.)

A magyar szőlőgazdák sulyos csapás érte. F. hó 3-án elhunyt bellusi Baross Károly a magyar szőlészet és borászat egyik

lelkes előharczósa, akit férfikora delén ragadt el a halál. A nagytevékenységű férfiú egész erejét és minden tudását a magyar szőlészet és borászat fellendítésére áldozta, lelkes agitációt fejtett ki hosszú idő át, míg pár év óta súlyos idegbaj tört ki rajta, úgy, hogy valóságos megváltás volt neki a halál. És mi mégis vigasztalanul áldozunk emlékének, mert betöltetlen irt hagyott maga után azon a téren, amely ami vidékünknek is különleges és legfőbb érdeke, a magyar szőlészet és a magyar borászat fellendítése terén.

A kisbirtokosok orsz. földhitelintézetének képviselője. A *tolnamegyei* gazdasági egyesület elvállalta a kisbirtokosok országos földhitelintézetének Tolnavármegye területén való képviselőjét.

A m. kir. földművelésügyi miniszter karácsonyi ajándéka. A földművelésügyi miniszter szép ajándékkal kedveskedett Tolnavármegye közönségnek. A szekszárdi szől. és borászati felügyelőséghez érkezett leirata szerint a szegényebb sorsú kisgazdák, egyházak, lelkészek és tanítók között félárban 32 ezer gyökerez oltványt és 40 ezer darab sima amerikai vesszőt osztat ki.

Szerkesztői üzenetek.

Szives elnézését kérjük barátainknak, jóakaróinknak s összes tudósítóinknak, a miért beküldött közleményeik vagy egyáltalán nem, vagy csak rövidítve láthattak napvilágot. Hála Isten, nagyon sok kézirat halmozódott össze már a legelső számra is. Kérjük a szives érdeklődést továbbra is.

S— **Károly**, S.-Szt.-Lőrincz. Köszönjük a küldeményt. Egy kicsit későn jött, de még sikerült egyet kicsipni belőle. A jókívánságot is nagyon köszönjük.

R— **y László** Dföldvár. Hasonló ajtó kívánunk. — Köszönet.

Dr. **R. Lajos** Sárospatak. Levélírára nincs időm, így kérem szives munkálkodását.

P— **y István** Igal. Te tőled is, az egykori szerkesztő kollegától. Hej, ha az akkori fiatalos lelkesedésünk megvolna!

N. N— **r** Dunaföldvár. Hálás köszönet. Lásuk mennél gyakrabban.

L— **y Dezső** Dunaföldvár. Az a kitűnő penna egy kicsit beleszaladt a — politikába. Csináltunk tehát egy kis »császármetszést«, hogy a »bibis« részt kivágjuk. — Reméljük, nincs harag. Szívesen látjuk máskor is.

D— **y Dezső** Budapest. Hálás köszönet. — Az újév, amint látja, csakugyan elég — zajos. Kérjük jövőre is.

A **István** Tolna. Köszönjük, felhasználtuk. Mennél többet.

Gy. **János** Dombóvár. Egészen jó. Tömör, rövid. Ez kell nekünk s nem sokára felszabadul. Szívélyes üdvözlés!

T. **K. mérnök** urnak, Szekszárd. Erre a számra sajnálatunkra későn érkezett. De eltettük a jövő számra. Nagy köszönet.

L. **G. tanár** urnak. Nagyon köszönjük. Nemsokára felhasználjuk. Kérünk más egyebet is.

Zsigmond **János** tanár urnak. Köszönet a megemlékezésért. Nemsokára jön.

HIRDETÉSEK.

1-4

Weyrauch

Padló-fénymáz

szagtalan és gyorsan száradó.

Ezen szagtalan máz a szobapadlóra és más mázolható eszközökre, vizmentes és gyors száradása miatt nagyon kedvelt: a mázolás ideje alatt **szárad**. Ugyan ez egy finom festék tartaleket foglal magában, miáltal a padlónak bármilyen színét teljesen fedi, ellenben a tiszta máz, melynek festéktartaléka nincsen, egyedül fényt ad a padlónak.

Használati utasítás a festékes fénymázzal.

1 klgrammot tartalmazó üvegekben, ugyszintén

Linoleum

1 klgrammot tartalmazó dobozban kapható

SALAMON TESTVÉREK

fűszer-, csemege-, tea-, rum-, cognac- és ásványvíz kereskedésében

SZEKSZÁRD, Br. Augusz-féle házban.

Tóth József

uri-, női- és gyermek cipők saját készítményű raktára

SZEKSZÁRDON, Mayer János-féle ház.

Bármily elsőrendű bőrök, cipézőkellékek raktáron tartatnak, cipők a legcsinosabb és legizlésebb szabás után készítettek.

Jutányos árak!

Bőr-üzlet megnyitás.

Van szerencsém a tisztelt cipéző és csizmadia uraknak becses tudására juttatni, hogy **Szekszárdon, fő-utca, Mayer János ur házában** egy nagyszabású

bőrkereskedést

nyitottam.

Nagy raktárt tartok mindennemű **bőrökből, bélés-árak és cipézőkellékekből**, a legjutányosabb árban. Továbbá készítek megrendelésre **czipő-felsőrészeket** a legfinomabb kivitelben.

Minden törekvésem oda irányul, hogy t. vevőimet fővárosi árak szerint szolgálhassam ki. — Becses próba-megrendelésüket várva vagyok

hazafias üdvözléssel:

Tóth József

bőr nagykereskedő.

Tüzifa.

Tisztelettel tudomására hozom a n. érdemű közönségnek, hogy a vasuti vendéglőm elő részében lévő tüzifa-telepemen **mindennemű tüzifát** száraz minőségben **jutányos áron** árusítok.

Az árak a következők:

Elsőrendű fák.

Bükkfa hasáb	— — —	15 frt 60 kr.
Gyertyánfa hasáb	— — —	16 " 40 "
Iharfa hasáb	— — —	15 " — "
Hasáb szilfa két évi vágás	— — —	14 " — "
Tölgyfa hasáb	— — —	13 " — "
Gyertyánfa dorong	— — —	14 " 40 "
Bükkfa dorong	— — —	13 " 40 "
Szilfa dorong	— — —	11 " — "
Puhafa hasáb	— — —	7 " 50 "
Kiválogatott tölgyfa hasáb kárónak	— — —	16 " — "

Másodrendűek.

Bükkfa hasáb	— — —	14 frt 40 kr.
Gyertyánfa dorong	— — —	9 " 60 "

A vásárolt fákat saját kocsimon **ölenként 70 krajczárért** haza szállítom. — **Kifogastalan ölelésért kezességet vállalok.**

Ha a közönségnek távol volnék, úgy az árt **Fusz Ferencz** üveges urnál megtudhatja, ki a megrendelést elfogadja.

Tisztelettel

Mutschenbacher Ödön

1-10

tüzifakereskedő.

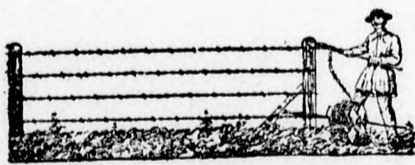
Márkus Testvérek

rőfös- és divatáru üzlete

G a r a y - t é r Szekszárd Dr. Spitzer-ház

1-1

A polgári iskolával szemben.

Bukovinszky József

sodronyszövet-, fonat- és szitaáru-készítő **SZEKSZÁRDON.**

Állami éremmel kitüntetve 1898.

Ajánl egyszerű és többször csavart **sodronyfonatokat** és **acéltüskés kerítés-sodrony** kertek, erdők, vadaskertek, tyukudvarok, gazdasági épületek, szőlők stb. bekerítésére. **Sodronyszöveteket** malmok, bányák részére, gazdasági és egyéb gyári czélokra **áthányó rostákat, nyaraló-, park-kerítéseket** és **kapukat** a legolcsóbb és legszebb kivitelben. **Sodronymadraczkokat** és minden e szakmába vágó drót-munkákat a legjutányosabb árban. **Árjegyzék és költségvetés** díjtalan.

1-6

HIVERT IGNÁCZ

butorraktára és temetk. vállalata SZEKSZÁRDON.

1-1

Gyors és pontos kiszolgálás!

Versenyen kívüli leszállított árak!

Értesítés.

gazdag kivitelű és bármely czélra szolgáló építmény, — mindig **szakszerűen**, a mai kor igényeinek megfelelően és a **legsolidabb** kiállításban fogom elkészíteni.

Amint eddigi működésemben is a belém helyezett bizalom megérdemlése volt legfőbb irányelvem, úgy ezután is ez lesz legnagyobb törekvésem.

Tizenkilencz évi budapesti működésem után hazatérve, itt **Szekszárdon, a Széchenyi-utca 178. szám** (Garay-tér alatti házban) építési irodát nyitottam. Ezen szakadatlanul munkában eltöltött idő alatt a fővárosban több nagyobb-szabású köz- és magánépület művezetésem alatt létesült.

Amidőn a n. é. közönség bizalmát és jóindulatu kegyes támogatását kérem, egyttal tudatom, hogy minden a „**magas építés**“ körébe vágó munkálatok tervezését és kivitelét, — legyen az bár a legegyszerűbb, legszerényebb, **avagy nagyszabású**

Dicenty László

építőmester.

1-3

SZEKSZÁRDON—TOLNÁN.

Nagy választék **arany- és ezüst ékszerekből, zseb-, ébresztő- és inga-órákból, tajtpipák- és szem-üvegekből.**

Az arany és ezüst finomságáért keznek. Javításokért egy évi jótállás vállalatik.

Régi arany és ezüst tárgyak legmagasabb árban megvétetnek vagy új árukért becseréltetnek.

1-1

Král János

— aranyműves és ékszerész —
Szekszárdon,
Széchenyi-u. (Mehrwertth-ház.)

Ajánlja gazdag raktárát a következő cikkekben:

Brillians és gyémánt gyűrűk,
Brillians és gyémánt fülbevalók,
Arany és ezüst fülbevalók,
Arany férfi és női gyűrűk,
Arany és ezüst lánczok,
Arany és ezüst gombok,
Karkötők, szívek és függelékek,
Dohány- és cigaretta-tárczák,
Valamint china-ezüst tárgyak.

Elfogad mindennemű átalakításokat és javításokat.

ROYAL

pörkölt kávé

a legjobb a világon!

Kizárólagos elárúsítási hely:

Salamon Testvérek

fűszer-, csemege-,
tea-, rum-, cognac-, bor-, pezsgő- és ásványvíz
kereskedésében

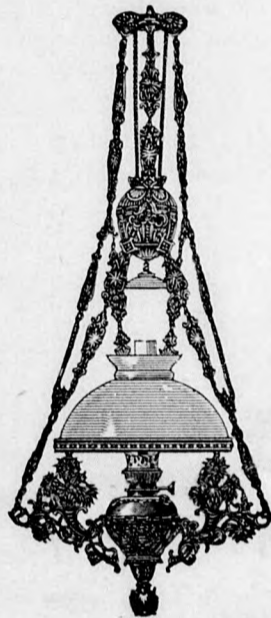
Szekszárdon, (Garay-tér)

1-4

br. Augusz féle ház.

FUSZ FERENCZ

üveg- és porcellán kereskedő
SZEKSZÁRD (Br. Augusz-ház.)

Nagy választék mindennemű készletekben: étkező-, kávé-, teás-, feketekávé-, asztali üveg- és mosdókészletekben, valamint kép-, tükör-, függő- és asztali lámpákban.

1-1

Látszerészeti cikkek nagy raktára.

Épületüvegezések és képeretüzések olesón készítettnek.

20 korona vásárlás után egy életnagyságu arckép ingyen!

jútányos áron vétetnek
fő lapunk kiadóhivatalá-
ban.

Hirdetések

BÁTER JÁNOS

KÖNYVNYOMDÁJA

SZEKSZÁRDON.

Készít mindennemű könyveket, táblázatos munkákat, röpiratokat, hirdetési nyomtatványokat, címkéket, árjegyzékeket, gyászlapokat, továbbá különféle alakban eljegyzési, esketési értesítőket, névjegyeket, diszes nyomással körleveleket, étlapokat, számlákat és különböző nagyságu falragaszokat.

Nagy
nyomtatvány-raktár!

Papirkereskedés!
Pontos kiszolgálás!